

Lokalavisens betydning for lokaldemokratiet

Kristine Næss Thorsen

MASTEROPPGAVE – SAMPOL650

Institutt for sammenliknende politikk

Universitetet i Bergen

November 2021

Sammendrag

I denne oppgaven undersøker jeg hvilken betydning de minste lokalavisene i Norge har for lokaldemokratiet i kommunene de dekker. Spørsmålet jeg ønsket å besvare i oppgaven er: «Er det forskjell i kvaliteten på demokratiet i kommuner som blir dekket og ikke dekket av en lokalavis?». Det teoretiske rammeverket for studien er Robert A. Dahls (1971) demokratidefinisjon og Jürgen Habermas' (1971) teori om den borgerlige offentlighet, som også forklarer hvorfor offentlig debatt er viktig for demokratiet. Teorien danner grunnlag for operasjonalisering av demokratisk kvalitet som indikatorene «informasjonsformidling» og «debatt». Disse indikatorene brukes til å vurdere om det er forskjell på kvaliteten i lokaldemokratiet i kommunene som blir undersøkt. Forskningsopplegget for masteroppgaven er en sammenliknende casestudie. Av kommunene som blir sammenliknet blir to dekket og to ikke dekket av en lokal fådagersavis. Dette er for å kunne si noe om hva det betyr for informasjon og debatt at kommunen er dekket av en avis. Det er gjennomført intervjuer med tolv informanter, tre fra hver kommune og disse er journalister, redaktører og lokalpolitikere. Resultatene indikerer at avisenes egen debattarena, leserinnlegg, er mer demokratisk enn andre debattarenaer som Facebook og uformell prat blant venner. Samtidig indikerer analysen at journalistisk tilstedeværelse på lokale politiske møter er den mest demokratiske måten å dekke lokalpolitikk. Om de minste lokalavisenes politiske dekning er mest demokratisk, er derimot ikke entydig. Resultatene antyder at Amedia-eide lokalaviser nedprioriterer dekningen av de minste kommunene i dekningsområdet, og også at journalistenes engasjement for kommunene har betydning for dekningen.

Forord

Masteroppgaven utgjør siste del av delstudiet, masterprogrammet i demokratibyggning ved Universitetet i Bergen Videre.

Tema for oppgaven er lokalaviser, som engasjerer meg stort etter åtte år som lokalavisjournalist. I oppgaveskrivingen har jeg tatt med erfaringer fra jobben som journalist, noe som har vært svært verdifullt.

Jeg ønsker å takke de 12 informantene som tok seg tid til å stille opp til intervju, og dele av kunnskapen og erfaringen sin.

Jeg vil også rette en stor takk til veileder Marte Slagsvold Winsvold for entusiasme og interesse for prosjektet fra start til slutt, for konstruktive faglige innspill, raske tilbakemeldinger på spørsmål og for å være en god støtte gjennom hele prosessen med å skrive masteroppgave.

Å kombinere tilværelse med en liten gutt med oppgaveskriving har til tider vært en krevende øvelse. Jeg vil takke samboeren min Viktor Fjellheim, og sønnen min Erling. Uten tilrettelegging og tålmodighet fra deres side, ville det vært vanskelig å fullføre studiet.

Familie og svigerfamilie fortjener stor takk for omtanke og for å stille opp med barnepass og gode middager, og engasjement for prosjektet. Takk til venninner for støtte og oppmuntring, og til min gode venninne Nataskja Lie, som også har kommet med faglige innspill.

Bergen, november 2021

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....	ii
Forord.....	iii
1. Innledning.....	1
1.2 Avgrensning og begrepsavklaring.....	2
1.3 Teoretisk tilnærming.....	3
1.4 Undersøkelse og analyse.....	3
1.5 Oppbygning av oppgaven.....	4
2. Teori.....	5
2.1 Definisjon av demokrati.....	5
2.1.1 Bidrar pressen til demokratiet?.....	6
2.2 Operasjonalisering av demokrati som informasjonsformidling.....	6
2.2.1 Begrunnelse for indikatoren informasjonsformidling.....	6
2.3. Hva er offentligheten?.....	7
2.3.1 Utvikling av litterær offentlighet.....	8
2.3.2 Pressen som verktøy for myndighetene.....	8
2.3.3 Pressen og den litterære offentlighet.....	9
2.3.4 Utvikling av politisk offentlighet.....	9
2.3.5 Opphevelse av sensur.....	10
2.3.6 Pressen som «Den fjerde statsmakt» og politiske foreninger.....	10
2.3.7 Den offentlige mening i statsstyret.....	11
2.3.8 Den offentlige mening og menneskerettigheter.....	11
2.4 Den borgerlige offentlighet i oppløsning.....	11
2.4.1 Avpolitisering av pressen.....	12
2.4.2 Fra kulturdebatt til konsum.....	12
2.4.3 Profesjonalisert debatt.....	13
2.5 Operasjonalisering av demokrati som debatt.....	13
2.5.1 Begrunnelsen for indikatoren debatt.....	13
2.5.2 Hvor demokratisk er debatten på de ulike arenaene?.....	14
3. Metode.....	15
3.1 Forskningsdesign.....	15
3.2 Enhetene: Fire små kommuner.....	15
3.3 Dybdeintervju av informanter.....	17
3.3.1 Valg av informanter.....	18
3.3.2 Fremgangsmåte for kontakt og gjennomføring av intervju.....	19
3.4 Etske hensyn.....	20

3.4.1 Anonymisering av informantene	21
3.5 Pålitelighet og gyldighet.....	21
2.5.1 Rollen som intervjuer	21
3.5.2 Informantenes interesser.....	23
3.5.3 Forskningens generaliseringspotensiale	23
3.6 Analyse av datamaterialet.....	24
4. Beskrivelse av casekommuner	25
4.1 Stor med avis	25
4.2 Stor uten avis	26
4.3 Liten med avis	27
4.4 Liten uten avis	28
5. Analyse.....	31
5.1 Analyse av debattarenaer.....	31
5.1.1 Kommunestyredebutt som del av offentlig debatt.....	31
5.1.2 Få tar i bruk leserinnlegg som debattarena.....	33
5.1.3 Hvor demokratisk er Facebook-debatten?.....	35
5.1.4 Udemokratisk bygdeprat?.....	38
5.2 Analyse av informasjonskanaler.....	39
5.2.1 Politisk dekning uavhengig av størrelsen på dekningsområde	40
5.2.2 Kommuneinformasjon mindre demokratisk.....	43
5.3 Analyse av generelle trekk ved lokalavisene.....	45
5.3.1 Mediedekning sårbar for personlig engasjement.....	45
5.3.2 Nedprioritering av små kommuner.....	47
6. Oppsummering og konklusjon	52
6.1 Problemstilling og datamaterialet.....	52
6.2 Hovedfunn.....	52
6.2.1 Demokratisk kvalitet vurdert gjennom «informasjonsformidling» og «debatt»	52
6.2.2 Mer demokratisk debatt i avisen.....	52
6.2.3 Journalistisk tilstedeværelse gir bedre demokratisk kvalitet	53
6.2.4 Avisene forvalter samfunnsoppdraget ulikt.....	54
6.3 Konklusjon	55
Litteraturliste	57

VEDLEGG

Intervjuspørsmål journalist

Intervjuspørsmål politiker

1. Innledning

Det finnes over 200 aviser i Norge. I oversikten over etiske normer for pressen, Vær varsom-plakaten, blir det understreket at en fri og uavhengig presse er en av de viktigste institusjonene i et demokratisk samfunn (Smith-Meyer og Orgeret, 2021; PFU 2021).

De fleste kjenner nok til de aller største avisene, som VG, Dagbladet og Aftenposten, og hvor viktige mediene er for å informere om det som skjer, sørge for at ulike meninger kommer til orde, avdekke kritikkverdige forhold og overvåke og kontrollere de som har innflytelse i samfunnet (PFU 2021; Medienorge 2021; Brurås 2010, 32, 35).

De aller minste avisene, lokalavisene, forbinder nok derimot mange med nyheter om ultralokale hendelser, som asfaltering av en kommunal vei, eller at en av de ansatte i lokalbutikken har gått av med pensjon. De har ofte fått et ufortjent dårlig rykte ved at de blir beskrevet som navlebeskuende, og at sakene er uten nyhetsverdi.

Etter å ha jobbet som lokalavisjournalist i flere år, har jeg inntrykk av at det tidvis blir glemt at nyhetene som blir skrevet om i lokalaviser, har verdi for de som bor i kommunen som blir dekket. Avisene er tettere på lokalsamfunnet, enn avisene som dekker de store byene, og det blir skrevet om mer av det som skjer, enn riksavisene skriver om hendelser i Oslo. For eksempel blir kommunestyremøtene i dekningsområdet til flere av lokalavisene fulgt av lokalavisjournalistene fra tilskuerbenken, og dekket sak for sak, og de fleste av innbyggerne som ønsker, får meningene sine på trykk gjennom leserinnlegg i lokalavisene. Dessuten har lokalavisene akkurat samme funksjon som de større avisene, ved at de også skal avdekke kritikkverdige forhold, i tillegg til overvåkningsfunksjonen.

Samtidig, de siste femten årene, har også andre enn de redigerte mediene, for eksempel sosiale medier som Facebook, kommet på banen som informasjonsformidlere, og blir benyttet som arenaer for diskusjoner. Man kan spørre seg om disse har overtatt noe av medienes rolle, både i de store byene og i kommunene (Enli og Aalen, 2021).

Temaet for masteroppgaven er derfor å undersøke lokalavisenes betydning for lokaldemokratiet. Formålet er å få et mer nyansert bilde av lokalavisenes rolle i lokalsamfunnet, og hva disse har å si for kvaliteten på demokratiet i norske kommuner. Problemstillingen for masteroppgaven er:

«Hvilken betydning har lokalavisen for lokaldemokratiet?»

Studien undersøker om det er forskjell på kvaliteten på lokaldemokratiet i kommuner som blir dekket av en lokal fådagersavis, og kommuner som ikke blir dekket av en slik avis.

Spørsmålet som jeg ønsket å besvare i oppgaven er:

«Er det forskjell i kvaliteten på demokratiet i kommuner som blir dekket og ikke dekket av en lokalavis?»

1.2 Avgrensning og begrepsavklaring

Høst (2016) har funnet ut at om lag 400 kommuner blir dekket av en lokalavis i en eller annen form. Studien hans ble riktignok gjennomført før kommunereformen i 2020, men det vil likevel si at flertallet av kommuner i Norge blir dekket av en lokalavis. Av disse er 228 lokale fådagersaviser, som Høst (2016) beskriver som aviser som kommer ut noen få dager i uken, og bare dekker en eller noen få kommuner (Høst 2016, 11, 19; Hansen og Tjernshaugen, 2021). I masteroppgaven har brukt jeg begrepet «lokal fådagersavis» om aviser som bare dekker en eller to små kommuner.

Fordi de lokale fådagersavisene er «tetttest på» i de få kommunene i dekningsområdet sitt, finner jeg det mest interessant å se nærmere på disse.

Andre sentrale begreper som vil bli brukt i masteroppgaven er «lokalavis» og «regionsavis». «Lokalavis» blir beskrevet som en avis med et begrenset dekningsområde, for eksempel en by eller en kommune. Lokalavisene kan være dagsaviser, aviser som kommer ut to-tre dager i uken eller ukesaviser. I masteroppgaven har jeg brukt begrepet «lokalavis» om aviser som dekker en eller flere kommuner, men ikke et helt fylke. En «regionsavis» blir forklart som en avis som dekker et stort, men avgrenset område, for eksempel ett eller flere fylker eller en landsdel (Hovde og Orgeret, 2021; Hovde, 2021).

Som nevnt ovenfor undersøker studien hva lokalavisene har å si for kvaliteten på lokaldemokratiet. Siden sammenhengen mellom lokalaviser og lokaldemokrati best studeres blant kommuner, er det derfor kommuner som skal undersøkes i denne studien (Ringdal 2018, 24, 517).

For å lage et forskningsopplegg som er innenfor tidsrammen på to semestre, er det i studien valgt ut fire små kommuner som ligger i samme fylke i Norge.

1.3 Teoretisk tilnærming

I det teoretiske rammeverket for studien, er det tatt utgangspunkt i Robert A. Dahls (1971) demokratidefinisjon, som blant annet legger til grunn at institusjonene i samfunnet må sørge for alternativ informasjon i forhold til den som blir gitt fra myndighetene, for at en stat skal kunne kalles et demokrati. Jürgen Habermas' (1971) teori om den borgerlige offentlighet, gjennomgår utviklingen av den borgerlige offentlighet og forklarer hvorfor offentlig debatt er viktig for demokratiet (Dahl 1971; Habermas 1971).

Teoriene vil bli gjennomgått i teoridelen av oppgaven, og danner grunnlag for operasjonalisering av demokrati som indikatorene «informasjonsformidling» og «debatt». Indikatorene skal brukes til å vurdere om det er forskjell på kvaliteten i lokaldemokratiet i kommunene som skal undersøkes i oppgaven.

1.4 Undersøkelse og analyse

Forskningsopplegget for masteroppgaven er sammenliknende casestudie, der undersøkelsesenheter blir sammenliknet. Studien sammenlikner altså lokalavisens betydning for lokaldemokratiet i kommunene (Ringdal 2018, 114, 172).

To av kommunene i undersøkelsen blir dekket av en lokal fådagersavis, og to av kommunene blir *ikke* dekket av en lokal fådagersavis. Disse kommunene blir imidlertid dekket av større aviser.

For at kommunene skal være sammenliknbare, har jeg valgt ut kommuner som har omtrent like store. To av kommunene, en som blir dekket av en lokal fådagersavis og en som ikke blir det, har omtrent samme innbyggertall og befolkningstetthet. Det samme gjelder for de to andre kommunene.

Innsamling av data er blitt gjort ved digitale dybdeintervjuer av 12 informanter, tre fra hver av de valgte kommunene. Informantene er journalister og lokalpolitikere. Datamaterialet er analysert ved bruk av kvalitativ innholdsanalyse, der dataene ble systematisert etter tema. (Ringdal 2018, 243, 268)

1.5 Oppbygning av oppgaven

I det neste kapitlet, kapittel 2, vil det teoretiske rammeverket for oppgaven bli presentert.

Etter at de to nevnte teoriene er gjennomgått, vil indikatorene som teoriene danner grunnlag for, bli introdusert.

I kapittel 3 blir forskningsdesignet, metoden som er benyttet i studien og etiske vurderinger gjennomgått, pålitelighet og gyldighet for studien vil bli diskutert, og framgangsmåtene i datainnsamlingen og analysen vil bli gjennomgått.

Informasjon om mediedekningen i casekommunene blir presentert i kapittel 4.

I kapittel 5 blir resultatene fra analysen presentert, og diskutert i lys av teoriene, som ble gjennomgått i teorikapitlet. Analysekapitlet er delt i tre deler etter hvilken del av datamaterialet som er analysert. Den første delen er «analyse av debattarenaer», neste er «analyse av informasjonskanaler» og den siste delen er «analyse av generelle trekk ved lokalavisene».

I kapittel 6 blir konklusjonen for studien presentert.

2. Teori

I dette kapitlet vil det teoretiske rammeverket for studien bli presentert. Robert A. Dahl (1971) sin demokratidefinisjon og Jürgen Habermas' (1971) teori om hvordan offentligheten vokste fram og hvorfor offentlighet er viktig for demokratiet, vil bli gjennomgått. Det vil også bli gitt en begrunnelse for valg av indikatorene «informasjonsformidling» og «debatt».

2.1 Definisjon av demokrati

I dette delkapitlet vil det bli redegjort for deler av Robert A. Dahl (1971) sin definisjon av demokrati. Deretter skal jeg greie ut om pressen sin samfunnsrolle, før jeg ser den i lys av Dahls demokratidefinisjon. Jeg skal så begrunne valget av den første indikatoren, informasjonsformidling, som jeg skal bruke for å vurdere forskjellen på kvaliteten av demokratiet i kommunene jeg har undersøkt.

Robert A. Dahl (1971) beskriver demokratiet som et ideal og et hypotetisk system. Hans beskrivelse kan være grunnlag for å bedømme i hvilken grad ulike styresett nærmer seg dette idealet. Nøkkelkarakteristikkene til et demokrati er, ifølge Dahl, at regjeringen lytter til folkets vilje og ser på dem som politisk likeverdige. For at dette skal skje må borgerne ha muligheten til 1) Å formulere egne meninger og 2) Gi uttrykk for egne meninger gjennom individuell og kollektiv handling, for eksempel gjennom å stemme ved valg. I tillegg skal 3) Borgernes meninger bli veid likt. Det vil si at borgerne ikke skal bli diskriminert av myndighetene på grunn av meningene sine eller kilden til meningene (Dahl 1971, 1,2; Blokland 2011, 185).

Dahl (1971) mener betingelsene presentert ovenfor er nødvendige for et demokrati, men at de sannsynligvis ikke er tilstrekkelige. Han argumenterer for at om de tre mulighetene presentert i forrige avsnitt skal eksistere i for eksempel en nasjonalstat, er man avhengig av at institusjonene i samfunnet i det minste sikrer: 1) Friheten til å være med i og opprette organisasjoner, 2) Ytringsfrihet, 3) Stemmerett, 4) Kvalifisering for offentlige verv, 5a) Politiske lederes rett til å konkurrere om støtte, 5b) Politiske ledere sin rett til å konkurrere om stemmer, 6) Alternative kilder til informasjon, 7) Frie og rettferdige valg og 8) At institusjoner for å utforme regjeringspolitik er avhengig av stemmer fra folket og andre uttrykk for folkets meninger (Dahl 1971, 3).

2.1.1 Bidrar pressen til demokratiet?

Den norske pressen definerer sin egen samfunnsrolle gjennom «Vær varsom-plakaten». Der blir det pekt på at pressen skal ta vare på oppgaver som informasjon, debatt og samfunnskritikk, og har et spesielt ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk. Pressen skal også verne om ytringsfriheten, trykkefriheten og offentlighetsprinsippet (PFU 2021).

I «Vær varsom-plakaten» heter det samtidig at pressen skal beskytte enkeltpersoner og grupper mot overgrep fra myndigheter, institusjoner og private bedrifter. I flere offentlige utredninger heter det dessuten at pressen har en overvåkningsfunksjon, som vil si at pressen skal granske og kontrollere de som har innflytelse i samfunnet. Begrepene «den fjerde statsmakt» eller «vaktbikkje» brukes ofte for å karakterisere pressen som «motmakt» og et korrektiv til de tre konstitusjonelle statsmakter, den lovgivende, den utøvende og den dømmende (Brurås 2010, 32,35; PFU 2021).

2.2 Operasjonalisering av demokrati som informasjonsformidling

2.2.1 Begrunnelse for indikatoren informasjonsformidling

Ved å se pressens oppgaver i lys av Dahl (1971) sin demokratidefinisjon ser man at flere av oppgavene kan tenkes å bidra til demokratiet. Både pressens oppgave som informasjonsformidler og som bidragsyter til debatt og samfunnskritikk, kan bidra til flere av de åtte betingelsene, som Dahl (1971) skriver at samfunnets institusjoner må sørge for i et demokrati. Informasjonsformidling kan for eksempel gå inn under 6) Alternative kilder til informasjon, som jeg tolker som informasjon som ikke kommer fra myndighetene, og debatt og samfunnskritikk kan tenkes å falle inn under 2) Ytringsfrihet (Dahl 1971, 4).

For å vurdere kvaliteten på demokratiet i kommunene jeg undersøker, har jeg valgt å se på indikatoren «informasjonsformidling». For å svare på problemstillingen vil jeg vurdere om det er forskjell på informasjonsformidlingen i kommunene som blir dekket av lokalaviser, sammenliknet med kommuner som ikke blir dekket av lokalaviser.

Ifølge Dahl (1971) er altså alternative kilder til informasjon, en av betingelsene som institusjonene i et demokrati må sørge for. Dette kan brukes til å vurdere om det er forskjell på informasjonen som kommer fra de lokale fådagervisene, de større avisene og for eksempel nettsidene til kommunene. Blir informasjonen gitt direkte fra de lokale myndighetene, er den mindre demokratisk enn om den kommer fra alternative kilder, for eksempel mediene.

2.3. Hva er offentligheten?

I dette delkapittelet skal jeg redegjøre for Jürgen Habermas' (1971) teori om hvordan offentligheten vokste fram i Europa fra rundt 1700-tallet, og hvordan den ideelle offentligheten skulle fungere. I det neste delkapittelet vil jeg gi en kort oppsummering av Habermas' teori om hvordan offentligheten slik den var, gikk i oppløsning.

Offentlighetsteorien begrunner hvorfor offentlige debatt er viktig for demokratiet, og også hvordan pressen ble formidler av den offentlige mening. På bakgrunn av Habermas' beskrivelse av den ideelle offentlige debatt, har jeg derfor brukt indikatoren «debatt» til å vurdere forskjellen på den demokratiske kvaliteten i kommunene jeg har valgt i masteroppgaven. Dette skal komme tilbake til i slutten av teorikapittelet, i delkapittelet «Operasjonalisering av demokrati som debatt».

Jürgen Habermas (1971) forklarer «offentligheten» som et organisasjonsprinsipp i demokratiet. Den borgerlige offentlighet vokste fram på 1700-tallet i Europa som følge av utviklingen av markedsøkonomien og den moderne stat. De nye kapitalistene, eller den nye borgerlige gruppen i samfunnet, bestod av handelsfolk, bankeiere, forleggere og fabrikkere. Denne gruppen ble med utviklingen av kapitalismen, bevisste motspillere mot øvrigheten, som publikum, eller allmennheten, i den borgerlige offentlighet (Habermas 1971, 4, 16, 17, 21, 22).

«Med den borgerlig offentlighet forstås først og fremst den sfære der privatfolk samles til publikum. Denne offentlighet – som er reglementert av øvrigheten – gjør publikum straks krav på for å bruke den til en konfrontasjon med de offentlige myndigheter om de almene regler for samkvem i den fundamentalt privatiserte, men offentlige relevante sfære for varesamkvem og samfunnsmessig arbeid» (Habermas 1971, 25).

Habermas la vekt på at det borgerlige publikums offentlige sfære i prinsippet skulle være formet av egalitær dialog uten hensyn til sosial og politisk rang. Deltakerne skulle lytte til hverandres meninger og argumenter med fornuft. Samtalen skulle være åpen for nye deltakere og argumenter som skulle bli vurdert på likt grunnlag. På den måten skulle fastsatte tankemønstre forvitte. Det borgerlige publikum var i stor grad forbeholdt menn, som på grunn av eiendom og dannelses hadde rett til å bestemme i samfunnet (Habermas 1971, 51, 52; Goode 2005, 8, 9).

2.3.1 Utvikling av litterær offentlighet

Den litterære offentlighet som utviklet seg på 16-1700-tallet var en kulturpolitisk motsetning til fyrstehoffets representative offentlighet, og regnes som forløperen til den borgerlige offentlighet. Institusjonene til den tidlige litterære offentlighet var i byenes kaffehus, salonger og litterære samfunn hvor samtalene utviklet seg fra selskaperlig konversasjon til offentlig kritikk, og det ble stilt spørsmål ved områder som tidligere ikke hadde blitt sett på som problematiske (Habermas 1971, 27, 30, 34).

På samme måte som i den borgerlig offentlighet ble det ved samtaler i disse institusjonene sett bort fra sosial status. Dette la grunnlaget for at argumentene til deltakerne og ikke det sosiale hierarkiet etterhvert ble avgjørende for å vinne diskusjoner. På den annen side var ikke den litterære offentlighet særlig inkluderende. Analfabetisme og fattigdom ekskluderte både den rurale og den eiendomsløse urbane befolkningen. Kvinner var heller ikke representert i særlig grad i kaffehusene eller i andre offentlige rom (Goode 2005, 8; Habermas 1971, 30, 33).

2.3.2 Pressen som verktøy for myndighetene

Utviklingen av markedsøkonomien gjorde også at det ble behov for pressen. Allerede på midten av 1600-tallet kom de første avisene kalt «politiske tidsskrifter» ut daglig. Disse ble utsatt for omfattende sensur både av kjøpmennene som brakte nyhetene, fordi de ikke hadde interesse av at alt innholdet ble offentliggjort, og fra statsforvaltningen. I hovedsak ble det bare trykket utenlandske nyheter, hoffnyheter, som for eksempel fyrstenes reiser og fester, i tillegg til mindre viktige handelsnyheter (Habermas 1971, 19, 20).

Habermas (1971) mener det er flere grunner til at pressen utviklet seg videre. For det første ble avisene i begynnelsen brukt som verktøy av myndighetene for å formidle bestemmelser og befalinger. Et eksempel er hvordan myndighetene brukte de første «adresseavisene», som oppstod i Frankrike. Adresseavisene dukket opp omtrent samtidig med «politiske tidsskrifter», og var knyttet til adressekontorene, som var opplysningsbyrå der man kunne få informasjon om ledige stillinger, varer til salgs, skipsanløp og avganger. Adresseavisene ble ofte til regjeringens verktøy, og ble flere ganger overtatt av regjeringen og omgjort til departmentsblad. Et annet eksempel er en presseforordning utstedt av Wien-regjeringen i mars 1769: «For at avisskriverne skal kunne vite hvilke innenlandske bestemmelser, foranstaltninger og andre forekommende saker som er egnet for publikum, skal disse sammenfattes ukentlig av myndighetene og leveres til avisforfatterne».

En annen av drivkreftene for videre utviklingen av pressen var den økonomiske. Nyheter ble til varer (Goode 2005, 6; Habermas 1971, 19-21, 23; Ottesen, Røsstand og Østbye 2002, 11, 12; *Store norske leksikon*, s.v.«Adressekontor», lest 10.mars 2021).

2.3.3 Pressen og den litterære offentlighet

Borgerne i den litterære offentlighet, som nevnt ovenfor hadde opphav i kaffehus, salonger og litterære samfunn, tok etter hvert også i bruk pressen som et verktøy. På slutten av 1600-tallet ble det vanlig at tidsskrifter ikke bare handlet om økonomi og propaganda fra myndighetene, men også pedagogiske instruksjoner og artikler med egne meninger, kritikker og anmeldelser. Det britiske tidsskriftet «Tatler» som ble utgitt for første gang i 1709 var tett flettet sammen med kaffehuset. Artikkene ble diskutert og førte også til en strøm av leserbrev som det ukentlig ble trykket et utvalg av (Habermas 1971, 23, 40; Goode 2005, 7; *Store norske leksikon*, s.v. «The Tatler», lest 11.mars 2021).

På begynnelsen av 1700-tallet ble meningsbærende artikler også en del av dagspressen gjennom såkalte lærde artikler. Disse var for det meste diskusjoner rundt litteratur, filosofi og pedagogikk. Utviklingen ble i begynnelsen forsøkt stoppet av myndighetene. Når «Das Hallenser Intelligenzblatt» i 1729 begynte å publisere blant annet lærde artikler, bokanmeldelser og av og til «en av en professor skissert, mot tidsløpet rettet historisk beretning», så den prøyssiske kongen seg nødt til å gjøre noe med utviklingen. Til og med de meningsbærende artiklene måtte forholde seg til regler (Habermas 1971, 23).

2.3.4 Utvikling av politisk offentlighet

Fra kaffehus-samtalene i den litterære offentlighet utviklet det seg etterhvert en politisk offentlighet. Habermas (1971) legger vekt på at i Europa skjedde dette først i England på begynnelsen av 1700-tallet. Årsaken var antakelig at utviklingen av kapitalistisk produksjonsmåte hadde kommet lengst her, sammenliknet med andre europeiske land som for eksempel Frankrike der den politiske offentlighet utviklet seg 50 år senere. Som følge av dette oppstod det i England en ny interessemotsetning mellom handels- og finanskapitalens interesser, og mellom industrivirksomhet og industrikapitalens interesser. Representanter fra disse samfunnslagene trakk debatten inn i offentligheten, som i tillegg til litteratur nå også handlet om politikk og økonomi. Allerede i siste halvdel av 1600-tallet begynte regjeringen å advare mot farene ved kaffehus-samtalene, som de mente fungerte som parallellsamfunn for politisk uro (Habermas 1971, 30, 53, 54, 61).

2.3.5 Opphevelse av sensur

Da instituttet med forhåndssensur ble opphevet på 1690-tallet i England med «The Licensing act», gjorde det at pressen kunne brukes til å formidle informasjon om politiske avgjørelser. Mediene måtte likevel forholde seg til flere andre restriksjoner som for eksempel «Law of libel», som ville si at domstolene hadde kontroll over det som skulle trykkes, og et av kongens privilegium som gikk på at forhandlingene i parlamentet skulle hemmeligholdes. I tillegg ble stempelavgiften, en tidligere avgift knyttet til stempel og stempeling, vedtatt på begynnelsen av 1700-tallet, som førte til at pressens opplag sank. De britiske avisene hadde likevel friere tøyler enn pressen ellers i Europa (Habermas 1971, 54-56; Tucker, Unwin og Unwin, 2020; Store Norske Leksikon, s.v. «Stempelavgift», lest 21. april 2021)

2.3.6 Pressen som «Den fjerde statsmakt» og politiske foreninger

Som følge av mildere sensur begynte politikere i England å benytte seg av muligheten til å lage aviser som støttet ulike politiske ståsted, og pressen utviklet seg til å bli institusjon for den politiske offentlighet. I begynnelsen var det bare regjeringens politikere som stod bak slike aviser, men i 1722 ble den mest utbredte avisen, «London Journal», kjøpt opp av toryer, altså de konservative. På den tiden i England var toryene i politisk opposisjon under ledelse av Henry Saint John Bolingbroke, og med oppkjøpet av «London Journal» drev de politisk journalistikk som hevdet seg mot regjeringen. Noen år etter gav toryene ut «Craftsman» som ble opposisjonens journalistiske plattform. Ifølge Habermas (1971) er dette første gang pressen etablerer seg som kritisk organ for et politisk resonnerende publikum, eller som den «fjerde statsmakt» (Habermas 1971, 54-56, 60; Oldervoll 2017; Dickinson 2021).

På samme tid dannes også et stort antall politiske foreninger i England, som blir institusjoner for det politisk resonnerende publikum. Foreningene drev med underskriftskampanjer og offentlige møter om politiske spørsmål. Mot slutten av 1700-tallet ble også partiene organisert utenfor parlamentet (Habermas 1971, 60).

For Frankrike sin del skapte den franske revolusjonen over natten institusjoner som partier og dagspresse for den politiske offentlighet. Av den grunn beskriver Habermas (1971) pressen under den franske revolusjon og videre utover 1800-tallet som et forbilde. I Paris i 1848 dannet nesten alle politikerne egne klubber, og halvparten av disse egne aviser. Fra februar til mai det året oppstår 450 klubber og over 200 journaler (Habermas 1971, 64, 171).

2.3.7 Den offentlige mening i statsstyret

Den offentlige mening utviklet seg til å bli en del av styresettet i europeiske stater. Den politiske pressen i England sin 150-årige kamp for at parlamentsforhandlingene skulle bli offentlige, er et eksempel. Et av kongens privilegier var at forhandlingene ikke skulle offentliggjøres. Fra slutten av 1600-tallet ble det likevel publisert noen nyheter fra resultatet av parlamentsforhandlinger. Etter hvert trykket noen av journalene som støttet regjeringen parlamentsreferater, og i 1730-årene publiserte «Gentleman's Magazine» og etter hvert rivalen «London Magazine» referater fra parlamentsdebattene. Parlamentet fornyet publikasjonsforbudet flere ganger, og det ble vedtatt at brudd på forbudet kunne straffes.

Parlamentsprivilegiet ble til slutt satt ut av spill som et resultat av at straffen som redaktøren av «Evening Post» fikk fordi han brøt privilegiet, ikke ble fullbyrdet. På begynnelsen av 1800-tallet fikk journalistene offisielt en plass på galleriet i underhuset. Ved at parlamentsdebattene ble trykket i pressen ble parlamentet som lenge hadde blitt kritisk kommentert av den offentlige mening, en del av den offentlige mening (Habermas 1971, 56, 57).

2.3.8 Den offentlige mening og menneskerettigheter

I Frankrike var det på grunn av samfunnsendringene som fulgte med den franske revolusjon, at den borgerlige offentlighet ble bevisst på sin egen rolle. Nasjonalforsamlingen begynte med offentlige forhandlinger, og den politiske offentlighets rolle ble en del av grunnloven fra 1791, som også bestod av Erklæringen om menneske- og borgerrettigheter fra 1789. En type grunnlovsmessige rettigheter refererer til den offentlige sfære som menings- og talefrihet, pressefrihet, forsamlings- og foreningsfrihet, og til privatfolks politiske funksjoner som lik stemmerett.

Pressefriheten ble igjen innskrenket på grunn av statskuppet til Napoleon Bonaparte i 1799. Det var ikke før ved julirevolusjonen i 1830 at pressen, partiene og parlamentet fikk tilbake spillerommet som ble garantert av de revolusjonære menneskerettighetene (Habermas 1971, 64-66, 76; Østberg 2020; Tvedt og Brégaint 2020).

2.4 Den borgerlige offentlighet i oppløsning

Ekspansjonen av den borgerlige offentlighet som skjedde ved blant annet at flere kunne lese og flere aviser, i tillegg etableringen av arbeiderklasse-, kvinne- og antislaveri-bevegelser på 1800-tallet, førte ifølge Habermas (1971) til at den politiske offentligheten slik den en gang

var gikk i oppløsning. Etablering av interesseorganisasjoner gjennom kollektivt organiserte privatinteresser, og partier som ble dannet fra den offentlige sfære, ble til nye institusjoner. Siden interesseorganisasjonene vokste ut fra den private sfære og partiene fra den offentlige sfære, gjorde det at offentlige området ble flettet sammen med det private området.

Formidlingen mellom stat og samfunn, som tidligere ble foretatt av privatfolk som samlet seg til publikum i den borgerlige offentlighet, ble nå overlatt til institusjonene som drev med maktutøvelse i samspill med statsapparatet. Publikum ble bare sporadisk trukket inn i maktutøvelsen, og da bare for å bli tatt med på råd. Habermas (1971) mente på den måten at offentligheten, privatfolk som samlet seg til publikum, hadde gått fra å være kritisk til statsapparatet til å bli manipulerbar, fordi offentligheten måtte skapes for å i det hele tatt eksistere (Goode 2005, 15, 23, 24; Habermas 1971, 164, 165, 167).

2.4.1 Avpolitisering av pressen

På samme måte som den politiske offentlighet ekspanderte, ble også publikummet til pressen, som formidler av den offentlige mening, utvidet. Dette førte til at avisene endrer seg, og mistet sin politiske karakter, mente Habermas (1971). Dagspressen ble for eksempel endret med flere bilder, og meninger og refleksjon ble erstattet med byrånyheter og nyheter fra korrespondenter. Nyhetssjangeren hentet inspirasjon fra fortellinger i form, og nyhetshistorien oppstod (Habermas 1971, 157, 158).

2.4.2 Fra kulturdebatt til konsum

Utviklingen av velferdsstaten og bedre økonomi førte til at folks fritidsvaner ble endret, noe som gjorde at den litterære offentlighet også gikk i oppløsning. Tidligere hadde den litterære offentlighet der privatfolk ble samlet til publikum vært en del av privatlivet, og forretninger vært en annen del av privatlivet. Gjennom velferdsstaten ble individet økonomisk beskyttet av statlige og ikke-statlige organisasjoner på områder som tidligere var forbeholdt familien. Dette banet vei for et stadig mer innadvendt privatliv som fokuserte på blant annet fritid og forbruk, og dermed ble forretninger og markedets lover trukket inn i hele den private sfære (Goode 2005, 18; Habermas 1971, 148, 149).

Mens folk tidligere leste bøker på fritiden som ble diskutert i de litterære salongene, som var den litterære offentlighets institusjoner, ble dette byttet ut med sosiale fritidsaktiviteter som kino eller TV-titting. Salongen som institusjon mistet sin funksjon, og de nye fritidsaktivitetene dannet ikke på samme måte grunnlag for samtale og refleksjon. På den

måten falt også den offentlige kommunikasjonen bort, mente Habermas (1971). Refleksjonene ble nå skapt gjennom den nye kulturindustrien (Habermas 1971, 149-152).

2.4.3 Profesjonalisert debatt

Habermas (1971) pekte på at markedspåvirkningen på den litterære offentlighet førte til at den offentlige diskusjon også ble kommersialisert. Tidligere måtte man betale for å gå på teater, konserter og museum, men ikke for selve diskusjonen om den kulturelle opplevelsen. Senere var også selve diskusjonen som for eksempel skjedde i politiske fora og litterære organisasjoner, noe man kunne kjøpe seg adgangskort for å se på (Habermas 1971, 152).

Offentlig debatt var heller ikke noe man lenger kunne delta i selv, men noe man kunne se på TV eller lese om i avisen, mente Habermas (1971). Debatter mellom vanlige borgere ble sjeldnere. Slike debatter foregikk fortsatt, men skjedde for det meste i familien, vennegjenger eller nabolag, som var grupper som fra før mente mye av det samme (Goode 2005, 24; Habermas 1971, 200).

Habermas (1971) mente også at selve den offentlige diskusjonen ble formalisert. Debatten var regissert, og de som debatterte mot hverandre var på forhånd forpliktet gjennom spilleregler for underholdning. Når diskusjoner en sjelden gang dukket opp ble de personlige, og mistet sin politiske aktualitet (Habermas 1971, 152).

2.5 Operasjonalisering av demokrati som debatt

2.5.1 Begrunnelsen for indikatoren debatt

Habermas' (1971) teori om den borgerlige offentligheten, som beskrevet ovenfor, viser hvordan den offentlige samtale vokste ut fra den private sfære, og ble en viktig del av statsstyret og demokratiet i statene i Europa. Ifølge teorien er pressen formidler av den offentlige mening, og ble etter hvert en institusjon for den politiske offentlighet.

For å vurdere kvaliteten på demokratiet, er det i denne masteroppgaven sett på indikatoren «debatt», i tillegg til «informasjonsformidling», som ble begrunnet ovenfor. For å svare på problemstillingen, undersøker jeg om det er forskjell på debatt og informasjonsformidling i kommuner som blir dekket av lokalaviser, sammenliknet med kommuner som ikke blir dekket av lokalaviser.

2.5.2 Hvor demokratisk er debatten på de ulike arenaene?

Habermas (1971) definerer den borgerlig offentlighet som en sfære der privatfolk samles til publikum. Publikum gjør krav på denne, for å bruke den til en konfrontasjon med offentlige myndigheter, som skrevet ovenfor. Habermas mente at den offentlige samtale i den borgerlige offentlighet, blant annet ble formet av dialog som ikke tok hensyn til sosial eller politisk rang. Deltakernes argumenter skulle vurderes på likt grunnlag.

Habermas' (1971) definisjon kan brukes for å vurdere om det er forskjell på hvor demokratisk den offentlige debatten er i de lokale fådagersavisene, de større avisene, i tillegg til for eksempel Facebook-gruppene og kommunene sine nettsider, i de fire kommunene som er undersøkt i masteroppgaven. Et demokrati krever, ifølge Habermas (1971), at det er levende, inkluderende, herredømmefri debatt, der alle stemmer kommer til ordet, alle kan si hva de mener, og det beste argumentet vinner. For å finne ut i hvilken grad debatten på de ulike debattarenaene er slik Habermas ønsker, skal jeg undersøke: I hvor stor grad er det debatt på de ulike arenaene? Hva handler debatten om? Hvem kommer til orde i debatten på disse ulike arenaene? Blir ulike samfunnsgrupper representert? Blir ulike meninger representert?

3. Metode

Denne studien undersøker lokalavisens betydning for lokaldemokratiet i fire mindre kommuner i samme fylke i Norge. Studien er basert på 12 digitale intervjuer med tre informanter i hver kommune. Personene som er intervjuet er journalister eller redaktører i aviser som dekker kommunene, i tillegg til kommunestyrepolitikere og ordførere i de aktuelle kommunene.

3.1 Forskningsdesign

I dette avsnittet skal jeg redegjøre for problemstillingen og forskningsdesignet for masteroppgaven. Problemstillingen for masteroppgaven er:

«Hvilken betydning har lokalavisen for lokaldemokratiet?»

Studien undersøker om det er forskjell på kvaliteten på lokaldemokratiet i kommuner som blir dekket av en lokal fådagerversavis, og kommuner som ikke blir dekket av en slik avis.

Spørsmål som jeg ønsket å besvare i oppgaven er:

«Er det forskjell i kvaliteten på demokratiet i kommuner som blir dekket og ikke dekket av en lokalavis?»

På bakgrunn av problemstillingen og forskningsspørsmålet mitt, vurderte jeg at kvalitativ metode var den beste framgangsmåten for å få dybdekunnskap om emnet jeg ønsket å beskrive, innenfor tidsrammen på to semestre.

Forskningsdesignet som er brukt i oppgaven er komparativt eller sammenliknende casestudie. Casestudie vil si et intensivt kvalitativt studie av et lite antall caser eller undersøkelsesenheter som kan være familier, virksomheter, organisasjoner eller land, men også hendelser og beslutninger. I sammenliknende casestudier blir undersøkelsesenheter sammenliknet. Masteroppgaven sammenlikner altså lokalavisens betydning for lokaldemokratiet i fire kommuner. I neste avsnitt skal jeg gå nærmere inn på utvelgelsen av kommunene som undersøkelsesenheter (Ringdal 2018, 114, 172).

3.2 Enhetene: Fire små kommuner

I oppgaven er analyseenhetene kommuner i Norge, fordi sammenhengen mellom lokalaviser og lokaldemokrati best kan studeres blant kommuner (Ringdal 2018, 24). Det er valgt ut fire små kommuner i samme fylke i Norge. Bakgrunnen er at jeg i utgangspunktet planla å reise

rundt å intervju informantene, og at det lettere ville la seg gjennomføre om kommunene lå i samme fylke. Senere i metodedelen går jeg mer inn på hvorfor intervjuene ble gjort digitalt.

To av kommunene som er valgt ut i oppgaven, blir dekket av en lokal fådagersavis og to blir *ikke* dekket av en lokal fådagersavis. Ved å sammenlikne disse er det mulig å undersøke om det er forskjell på kvaliteten i demokratiet i kommunene med og uten avis. (Landslaget for lokalaviser «Avis som dekker Stor med avis»; Landslaget for lokalaviser «Avis som dekker Liten med avis»; Landslaget for lokalaviser, «Avis som dekker Liten uten avis og Liten med avis»; *Store norske leksikon s.v.* «Avis som dekker Stor uten avis», lest 29. oktober 2021).

For at enhetene skulle være mest mulig sammenliknbare, valgte jeg ut kommuner på omtrent samme størrelse både når det gjelder innbyggertall og befolkningstetthet. Både de største og minste kommunene i studien er små kommuner. To av kommunene, en som blir dekket av en lokal fådagersavis og en som ikke blir det, har mellom 2500 og 3000 innbyggere, og en befolkningstetthet på sju og ti personer per kvadratkilometer. De to andre kommunene har rundt 1000 innbyggere, og en befolkningstetthet på en og to personer per kvadratkilometer. (Statistisk Sentralbyrå 2020)

Av kommunene jeg har valgt å se på som ikke blir dekket av en lokal fådagersavis, blir den ene likevel dekket av en lokalavis som dekker seks kommuner, og den andre dekket av en lokalavis som dekker åtte kommuner. En av kommunene som blir dekket av en lokal fådagersavis, blir også dekket av lokalavisen som dekker seks kommuner (Landslaget for lokalaviser b; *Store norske leksikon s.v.* «Avis som dekker Stor uten avis», lest 29. oktober 2021; Askheim og Thorsnæs 2020; *Store norske leksikon, s.v.* «Ny kommune i dekningsområdet til avisen som dekker Stor uten avis», lest 29.oktober 2021)

Nedenfor har jeg laget en tabell med oversikt over avisdekning, folketall og befolkningstetthet i kommunene i undersøkelsen. Jeg har laget kallenavn på kommunene for å skille dem fra hverandre. I kapittelet «Beskrivelse av casekommuner», skal jeg forklare bakgrunnen for valget av kallenavn.

Tabell 1: Fakta om kommunene.

Info	Kallenavn på kommunene			
	Stor med avis	Stor uten avis	Liten med avis	Liten uten avis
Avisdekning, antall kommuner avisen dekker i parentes	En lokal fådagersavis (1)	En lokalavis (8)	En lokal fådagersavis (2) En lokalavis (6)	En lokalavis (6)
Omtrentlig innbyggertall	2500	3000	1000	1000
Befolknings-tetthet	10 per km ²	7 per km ²	1 per km ²	2 per km ²

(Statistisk Sentralbyrå 2020; Landslaget for lokalaviser a; Landslaget for lokalaviser b; Landslaget for lokalaviser c; *Store norske leksikon*, s.v. «Avisen som dekker Stor uten avis», lest 29. oktober 2021)

3.3 Dybdeintervju av informanter

For å få innsikt i mediesituasjonen i de ulike kommunene, slik problemstillingen min krever, brukte jeg dybdeintervju, og intervjuet forskjellige typer informanter (Ringdal 2018, 243). For å undersøke mediedekningen i de fire kommunene og hvordan mediene fungerer som informasjonskanal og som arena for politisk debatt, fant jeg det først nyttig å intervju journalister/redaktører i avisene som dekker kommunene jeg har valgt. Journalister og redaktører har sannsynligvis overblikk over mediedekningen i kommunen, og oversikt over avisdekningen av egen avis fra innsiden, for eksempel prioriteringer av hva som skal dekkes og hva som får komme på trykk. De har sannsynligvis kjennskap til politikerne i kommunen, og jeg vurderte at de muligens kunne gi tips om hvem som kunne egne seg for intervju. Å intervju lokalpolitikere, vurderte jeg også som nyttig, fordi også de i kraft av posisjonen sin bør holde oversikt over mediedekningen i kommunen, og opplever hvordan den fungerer utenfra. For å få flere perspektiver på situasjonen sett med lokalpolitiske øyne, valgte jeg å intervju en lokalpolitiker i posisjon i kommunestyret, som var ordføreren, og en lokalpolitiker i opposisjon i kommunestyret.

Som nevnt ovenfor var planen å reise til de fire kommunene og intervju informantene. Da intervjuene skulle skje, våren og sommeren 2021, var Norge rammet av koronapandemien, og Folkehelseinstituttet gav blant annet råd om å holde en meters avstand mellom mennesker og å

begrense antall kontakter (Folkehelseinstituttet 2020). Jeg vurderte det derfor som mer hensiktsmessig å gjennomføre intervjuene digitalt med video på Teams.

Å gjennomføre intervjuene digitalt, gjorde at dette tok kortere tid enn om jeg skulle reist til de fire kommunene, noe som gjorde at jeg kunne gjøre flere intervjuer enn jeg ville gjort dersom jeg hadde holdt meg til den opprinnelige planen. På den annen side har jeg ikke besøkt kommunene, noe som kunne gitt meg unik kunnskap om stedene, som jeg ikke kan få ved videointervju.

Før det ble bestemt å gjennomføre studien ved hjelp av dybdeintervjuer, vurderte jeg også å kombinere intervjuene med kvantitativ tilnærming. For å måle informasjonsformidling, ville jeg bruke kvantitativ innholdsanalyse for å analysere nyhetsartikler i de fire avisene, for å finne ut av hvor mye av stoffet som handlet om politikk (Ringdal 2018, 262). Etter samtale med veileder vurderte jeg imidlertid at en kombinasjon av kvantitativ innholdsanalyse og dybdeintervjuer, ville bli utfordrende å gjennomføre med tanke på tidsrammen for oppgaven.

En annen beslutning jeg tok på grunn av begrenset tid, var at jeg bare valgte å intervjuere redaktøren i en av to aviser som dekker en av kommunene jeg har valgt å undersøke. Jeg vurderte at det var viktigst å intervjuere denne informantene fordi han er redaktør i en lokal fådagersavis som dekker kommunen, mens den andre avisen som dekker kommunen har et større dekningsområde. Riktignok snakket de tre informantene knyttet til denne kommunen om den større avisen, og disse opplysningene er med i undersøkelsen min.

3.3.1 Valg av informanter

I dette avsnittet skal jeg forklare hvordan jeg fant fram til akkurat de informantene som deltok i undersøkelsen. Informantene til denne studien ble rekruttert ved ikke-sannsynlighetsutvelging, som ikke gir muligheter for generalisering fra et utvalg til populasjonen (Ringdal 2018, 212). Da jeg skulle velge ut informanter fra avisene som dekket kommunene, fant jeg at det mest hensiktsmessige var å velge redaktøren av avisen som informant i de to kommunene som blir dekket av en lokal fådagersavis. I kommunene som ikke blir dekket av en lokal fådagersavis, fant jeg det mest hensiktsmessig å velge en journalist som dekket kommunen. For å finne aktuelle journalister, gjorde jeg på forhånd undersøkelser ved å søke etter artikler om kommunene på nettavisene og i avisarkivene til de større avisene som dekker kommunene. I forbindelse med utvelgelsen av journalist som informant i den ene kommunen som ikke blir

dekket av en lokal fådagerversavis, tok jeg også kontakt med en person som var knyttet til fagforeningen i avisen for å høre hvem som dekket kommunen jeg ønsket å undersøke.

Da jeg skulle velge ut de politiske informantene, ble disse valgt ut fra kvoteutvelging, som er en form for ikke-sannsynlighetsutvelging, for å gi bredere representativitet (Ringdal 2018, 212). Jeg ønsket å intervju en representant fra posisjon og opposisjon i kommunestyrene i hver kommune, og disse skulle helst være av forskjellig kjønn. For å finne fram til de politiske informantene gjennomførte jeg først et intervju med journalistene knyttet til hver kommune, og spurte de om tips til kommunestyrepolitikere jeg kunne intervju. Utenom at jeg ønsket å snakke med en informant fra opposisjonen og fra posisjonen, formidlet jeg også til journalistene at jeg ønsket snakke med noen som de tenkte kunne ha meninger om temaet. Jeg var også opptatt av å ha med både kvinner og menn i undersøkelsen, fordi personer med ulike kjønn kan tenkes å ha ulike perspektiver, og jeg ønsket å se mediedekningen fra ulike sider.

I to av kommunene viste det seg å bli vanskelig å finne fram til både mannlige og kvinnelige politikere, når de i tillegg skulle være fra opposisjon og posisjon. Noe av grunnen kan være at jeg vurderte det som formålstjenlig å velge ordføreren som informant i kommunene, fordi jeg antok av vedkommende var en tydelig stemme blant posisjonspolitikere. Siden alle de fire ordførerne er menn, måtte opposisjonspolitikeren være kvinne for å få begge kjønn representert. Dette ble vanskelig å få til i to av kommunene, fordi det bare er et visst antall opposisjonspolitikere å velge blant representantene i kommunestyrene. Jeg lyktes derfor ikke å få kontakt med kvinnelige opposisjonspolitikere i disse to kommunene. (Liten uten avis kommunale nettsider b; Stor uten avis kommunale nettsider 2021a; Liten med avis kommunale nettsider b; Stor med avis kommunale nettsider 2021a). I forbindelse med valg av informanter i en av kommunene der jeg endte opp med en mannlige opposisjonspolitiker, valgte jeg han etter anbefaling fra journalisten jeg intervjuet, og fordi jeg vurderte vedkommende som en tydelig opposisjonspolitiker på bakgrunn av at han tidligere hadde vært ordfører i flere år.

3.3.2 Fremgangsmåte for kontakt og gjennomføring av intervju

Jeg kontaktet informantene på telefon eller e-post, for å avtale intervju. De informantene som ikke svarte på e-post, tok jeg kontakt med på telefon. Ved et tilfelle, utenom kvinnene som jeg ikke lyktes å få kontakt med som jeg skrev om ovenfor, valgte jeg en annen opposisjonspolitiker som informant enn det jeg først hadde tenkt, fordi vedkommende verken svarte på e-post eller telefon. De fleste intervjuene fant sted noen få dager til om lag en uke etter at de ble avtalt. Ved

et tilfelle var informanten såpass travel, at det nesten gikk en måned fra første e-post med forespørsel om intervju, til intervjuet ble gjennomført.

Informantene ble ved første kontakt fortalt at jeg jobbet med en masteroppgave i demokratibyggning, som handlet om lokalavisens rolle i lokaldemokratiet. Jeg fortalte at jeg hadde valgt ut fire kommuner som blir dekket av aviser med ulik størrelse, blant annet kommunen der informanten satt i kommunestyret eller dekket som journalist/redaktør, og hvor mange og hvilke type informanter jeg skulle intervju.

Intervjuene ble som tidligere nevnt gjennomført digitalt på Teams. De varte mellom 30 min og en times tid.

3.4 Ethiske hensyn

I de to neste avsnittene skal jeg gå gjennom etiske vurderinger jeg gjorde før jeg begynte datainnsamlingen. Jeg sendte inn meldeskjema for undersøkelsen og fikk tillatelse til å gå i gang med studien av Norsk senter for forskningsdata (NSD). I tråd med Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi ble informantene informert om prosjektet, og det ble hentet samtykke fra dem i forkant av intervjuene. Informantene fikk tilsendt et skriv på e-post om forskningsprosjektet, som ble laget i samråd med NSD da meldeskjemaet ble sendt inn. For meg var det også viktig å understreke flere av poengene fra e-posten før intervjuet kunne starte. I informasjonsskrivet stod det blant annet at det er frivillig å delta, at informantene blir anonymisert i masteroppgaven og at personopplysninger blir behandlet konfidensielt og i samsvar med personregelverket. Det ble også opplyst om at transkribert intervju vil bli slettet når prosjektet er slutt. Før intervjuene begynte, hentet jeg samtykke til å delta fra informantene (De nasjonale forskningsetiske komiteene 2016).

Før jeg startet lyd- og videoopptak, ble informantene også spurt om samtykke til at samtalen ble tatt opp både på Teams og på mobiltelefonen (Ringdal 2018, 246). Opptak av intervjuene, både video og lydfil har blitt lagret på mitt personlige lagringsområde ved Universitetet i Bergen, One Drive i Office365. De transkriberte intervjuene ble merket med koder som ikke kunne identifisere informantene. Navneliste ble lagret separat fra disse (De nasjonale forskningsetiske komiteene 2016).

3.4.1 Anonymisering av informantene

For å anonymisere informantene i tråd med Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi, valgte jeg å anonymisere både kommunene og fylket som informantene enten bor eller er knyttet til som politiker eller journalist (De nasjonale forskningsetiske komiteene 2016). Kommunene er såpass små, at det ville blitt umulig å anonymisere både journalister og politikere, dersom navnet på kommunene var åpne. I tillegg er jeg bekymret for at navnet på kommunene kan bli avslørt ved hjelp av andre opplysninger som kommer fram i oppgaven, dersom jeg forteller hvor i landet de ligger. For eksempel har jeg vurdert at det er viktig å få fram det omtrentlige innbyggertallet og befolkningstettheten til kommunene, som et ledd i å forklare hvordan jeg har tenkt når jeg har plukket ut kommunene, som jeg har hatt til hensikt å sammenlikne.

Anonymiseringen gjør at mange av kildene jeg har brukt som handler om fakta om kommunene eller avisene, også er anonymisert. For å likevel kunne referere til disse kildene, har jeg brukt kallenavnene på kommunene, som jeg presenterer i analysedelen av oppgaven.

3.5 Pålitelighet og gyldighet

I dette avsnittet skal jeg vurdere undersøkelsens pålitelighet og gyldighet. Pålitelighet i studien handler om påliteligheten til data, mens undersøkelsens gyldighet går på om man har brukt data som er relevante for det man skal undersøke. I prosessen med arbeidet med oppgaven har jeg hele tiden forsøkt å unngå, men vært åpen for mulige feilkilder i datainnsamlingen. Samtidig har jeg vært åpen for at jeg ikke vet i hvor stor grad intervjuene med informantene har målt indikatorene «informasjonsformidling» og «debatt» i kommunene. For å sikre best mulig pålitelighet og gyldighet i studien, har jeg i dette kapittelet i oppgaven forsøkt å forklare metodologiske valg og fremgangsmåte for datainnsamling og analyse. I avsnittene nedenfor skal jeg diskutere noen faktorer som likevel kan ha påvirket datamaterialets gyldighet og pålitelighet (Ringdal 2018, 247, 248; Everett og Furseth 2019, 135; Andersen 2018, 14).

2.5.1 Rollen som intervjuer

Både dataenes gyldighet og pålitelighet kan ha blitt påvirket av min rolle som intervjuer. For eksempel har jeg jobbet som journalist i nesten ti år, noe som kan ha påvirket hvordan jeg har intervjuet informantene. På en side kan denne erfaringen være positiv, fordi jeg har mye erfaring med intervjusituasjoner og er komfortabel med rollen som intervjuer.

Samtidig er jeg vant med å stille både åpne og lukkede spørsmål når jeg foretar intervjuer i jobben, noe som skiller seg fra spørsmål brukt i dybdeintervjuer i forskningsøyemed, som nesten bare består av åpne spørsmål (Ringdal 2018, 243). Etter intervjuet med den første informanten var gjennomført, reflekterte jeg for eksempel over at jeg muligens hadde stilt oppfølgingsspørsmål for kjapt, og ikke hadde latt informanten reflektere nok rundt de åpne spørsmålene. Grunnen til dette var at jeg var usikker på om vedkommende skjønnte det åpne spørsmålet, siden svaret ikke kom med en gang. Dette ble jeg oppmerksom på, og justerte intervjueteknikken til neste informant. Underveis i de neste intervjuene synes jeg imidlertid det var vanskelig å vurdere når jeg skulle styre informanten tilbake til tema for undersøkelsen, om jeg merket at vedkommende snakket om noe som muligens ikke var relevant for forskningen. Jeg opplevde likevel at vurderingene mine av dette ble bedre for hvert intervju jeg gjennomførte (Ringdal 2018, 243, 247, 248).

Også mine personlige holdninger kan ha påvirket gjennomføringen av intervjuet, som igjen kan ha påvirket informantene. Jeg synes for eksempel det var vanskelig å vite hvordan jeg skulle reagere dersom en informant fortalte meg om en ubehagelig opplevelse. I de første intervjuene kommentere jeg for eksempel «det hørtes ikke bra ut» dersom samtalen tok en slik vending. Det kan muligens ha ført til at informantene fikk en mer personlig holdning til meg, og påvirket svarene senere i intervjuet. Etter samtale med veileder som sa at man bør uttrykke minst mulig følelser under intervjuer, justerte jeg reaksjonen til å bli mer nøytral for eksempel ved å si «mhm», og heller spørre informanten kunne fortelle mer om opplevelsen (Ringdal 2018, 245).

At noen av informantene hadde mindre tid enn forventet til å sette av til intervjuet, kan dessuten ha påvirket hvordan intervjuene ble gjort og svarene fra informantene. Den første gangen jeg opplevde det, fikk jeg bare inntrykk av, uten at det ble sagt direkte, at informanten hadde dårlig tid fordi han var på jobb, og egentlig ikke var så interessert i bli intervjuet så lenge. Dette kan ha gjort at jeg ikke brukte så lang tid på spørsmålene som jeg burde og kanskje stilte færre oppfølgingsspørsmål enn jeg hadde gjort, dersom jeg ikke hadde dette inntrykket. Det kan også ha gjort at informanten var mindre fokusert på intervjusituasjonen. På den annen side opplevde jeg at informanten ble mer engasjert underveis i samtalen, og vurderer at jeg samlet sett hadde fått informasjonen jeg trengte da intervjuet ble avsluttet. Den andre gangen jeg opplevde at en informant hadde tidspress fortalte han at han hadde 35 minutter til rådighet. Det gjorde at jeg muligens ga informanten for lite tid på de åpne spørsmålene, før jeg gikk over til å stille oppfølgingsspørsmål. Likevel fikk jeg mer tid til å intervju informantene etter at vedkommende

hadde fått gjort det han skulle, noe som gjorde at jeg alt i alt vurderer at jeg har fått informasjonen jeg trengte fra informanten.

3.5.2 Informantenes interesser

Det er ikke bare jeg som intervjuer som kan påvirke innsamlingen av data, også informantene kan påvirke datas pålitelighet og gyldighet. I arbeidet med undersøkelsen har jeg gått ut i fra, men kan ikke garantere, at informantene snakker sant. Jeg kan ikke utelukke at de har hatt en agenda med å oppgi uriktig informasjon eller pynte på sannheten. For eksempel kan journalistene og redaktørene hatt til hensikt å framstille avisen i et bedre lys enn det var grunnlag for. På samme måte kan det tenkes at ordføreren for eksempel har framstilt kommunens informasjonsformidling bedre enn den egentlig er, og de opposisjonelle kommunestyrepolitikerne kan ha framstilt avisens politiske dekning som dårligere enn den egentlig er, fordi de selv hadde ønsket at de oftere ble kontaktet av mediene.

Dessuten kan det også tenkes at informantene ikke har skjønt spørsmålene som ble stilt eller at jeg som intervjuer stilte spørsmålene feil, som gjorde at de svarte på noe annet enn det som var intensjonen at de skulle bli spurt om.

Et annet poeng er at en av journalistene jeg intervjuet, hadde vært pensjonert ett år fra avisen. Dette kan ha gjort at hun ikke var oppdatert på siste nytt om avisens dekning av kommunen. Likevel vurderte jeg at det var denne journalisten som var best egnet til å bli intervjuet om avisens dekning av kommunen. Grunnen var at jeg snakket med fagforeningslederen i avisen, som fortalte at de ikke hadde funnet en erstatter som dekket kommunen fast etter at den pensjonerte journalisten sluttet.

3.5.3 Forskningens generaliseringspotensiale

Som skrevet ovenfor er metoden jeg har brukt i undersøkelsen komparativt eller sammenliknende casestudie. Casestudier har ofte blitt framstilt som motpolen til en generaliserende strategi basert på statistisk representative data. Ifølge Andersen (2018) framhever Robert Yin at muligheten for generalisering basert på casestudier ikke er statistisk, men analytisk eller teoretisk representativitet. Dette må bygge på overbevisende argumentasjon om hvordan empiriske hovedsammenhenger og prosesser er representative for typologier, begreper og forklaringsmekanismer (Andersen 2018, 14, 30, 32).

3.6 Analyse av datamaterialet

I de neste avsnittene skal jeg forklare hvordan jeg har gått fram for å analysere data. Da jeg var ferdig med datainnsamlingen, så jeg gjennom opptakene, og transkriberte intervjuene nesten ordrett etter det informantene hadde sagt.

Kvalitativ innholdsanalyse ble brukt for å analysere data. Informasjonen fra de transkriberte intervjuene ble systematisert etter tema som svarte på forskningsspørsmålet: «Er det forskjell i kvaliteten på demokratiet i kommuner som blir dekket og ikke dekket av en lokalavis?». Jeg brukte ulike farger til å markere i teksten informasjonen fra informantene som handlet om samme tema (Ringdal 2018, 268; Everett og Furseth 2019, 146).

Etter å ha systematisert den transkriberte informasjonen fra hvert enkelt intervju, opprettet jeg fire nye dokumenter. Hvert av disse skulle brukes til å skrive ned data fra informantene i hver kommune. Så tok jeg utgangspunkt i forskningsspørsmålet, og fylte inn informasjonen fra et og et av de allerede systematiserte intervjuene. Hvilket av de nyopprettede dokumentene som ble brukt, var avhengig av hvilken kommunen informanten tilhørte.

Da jeg hadde organisert informasjonen fra informantene på nytt, reflekterte jeg over hva som kunne være hovedfunn, eller temaer som informantene snakket om, som burde ses nærmere på i analysen. Jeg prøvde å finne fram til likheter og forskjeller mellom dataene fra informantene i samme kommune, og deretter mellom informantene i de fire ulike kommunene. For å danne meg et bilde leste jeg gjennom de fire dokumentene der jeg hadde systematisert de innsamlede dataene. Jeg brukte også notater fra refleksjoner jeg hadde gjort om svarene fra informantene underveis i undersøkelsen.

Skissen jeg hadde laget med hovedfunn og temaer i undersøkelsen som burde vurderes nærmere, brukte jeg til å systematiserte data enda en gang. Med dette som utgangspunkt, sammenliknet jeg informasjonen som handlet om hovedfunnene fra informantene i hver enkelt kommune. Svarene fra hver kommune ble deretter sammenliknet med data fra de andre kommunene, før jeg gjorde vurderinger og trakk slutninger ut fra det jeg hadde funnet. Utenom analysedelen organiserte jeg også fakta om mediesituasjonen i de fire kommunene som kom fram i de fire intervjuene, i en egen del av oppgaven.

4. Beskrivelse av casekommuner

I dette kapittelet vil det bli gitt en beskrivelse av casekommunene i masteroppgaven.

Tabellen nedenfor gir en oversikt over fakta om de fire kommunene, som har kommet fram i undersøkelsen. Siden kommunene er anonymisert, har de fått kallenavn, for å lettere kunne skille de fra hverandre. Tabellen viser kommunenes innbyggertall, og som man kan se, er selv de største kommunene i undersøkelsen ganske små. I tillegg er det listet opp informasjonskanaler og debattarenaer, som ifølge informantene finnes i kommunene. I de neste avsnittene skal jeg utdype det som kommer fram i tabelloversikten.

Tabell 2: Informantenes beskrivelse av kommunene.

Info	Kallenavn på kommunene			
	Stor med avis	Stor uten avis	Liten med avis	Liten uten avis
Innbyggertall	2500	3000	1000	1000
Avisdekning	En lokal fådagersavis	En lokalavis	En lokal fådagersavis og en lokalavis	En lokalavis
Kanaler for Informasjon	Regionsavis NRK Riksaviser Kommunen Facebook Instagram Uformell prat	NRK Facebook Bygdeavis Kommunen Regionsavis	Kommunen NRK Regionsavis Facebook Uformell prat	Kommunen NRK Facebook Regionsavis Uformell prat Visma Twitter
Arenaer for debatt	Leserinnlegg Facebook Politiske organer Saker i avisen Prat med politikere	Facebook Leserinnlegg Saker i avisen Folkemøter Uformell prat	Uformelle prat Leserinnlegg Facebook Folkemøter Saker i avisen	Uformell prat Leserinnlegg Facebook Folkemøter Politiske organer Saker i avisen Twitter

(Statistisk Sentralbyrå 2020).

4.1 Stor med avis

Stor med avis blir dekket av en lokal fådagersavis som bare har denne ene kommunen i dekningsområdet sitt. Kommunen er den største av kommunene som blir dekket av en lokal

fådagerversavis, som dekker få kommuner. I analysen kaller jeg derfor kommunen for *Stor med avis*.

Andre medier de tre informantene nevner som aktuelle for kommunen er en regionsavis. Redaktøren forteller imidlertid at det bare er av og til regionsavisen dekker store saker i *Stor med avis*, og ordføreren sier at regionsavisen sjelden dekker kommunen, noe som gjør at jeg oppfatter det som en informasjonskanal som eksisterer, men er mindre viktig for innbyggerne. NRK og riksaviser dekker også kommunen, men siden disse ikke blir nevnt av alle informantene, vurderer jeg de som at de trolig ikke er så viktige.

Utenom mediene får innbyggerne ifølge de tre informantene informasjon om det som skjer i *Stor med avis* fra kommunens nettside. Facebookgrupper, Instagram og uformelle samtaler mellom innbyggerne blir også nevnt som informasjonskanaler. Fordi ingen av disse blir nevnt av alle informantene, forstår jeg dette som informasjonskanaler som er mindre viktige enn de førstnevnte.

Ifølge alle informantene er leserinnlegg som blir trykket i lokalavisen en debattarena for innbyggerne i kommunen. Facebook er en annen arena, og spesielt én Facebook-gruppe blir brukt til diskusjoner, forteller alle informantene. Kommunestyret blir også nevnt av kommunestyrepolitikerne og ordføreren, men da som debattarenaer for politikerne i kommunen. Ordføreren nevner også formannskapet og ungdomsrådet som slike debattarenaer. Det er bare to informanter som nevner politiske organer som arenaer for diskusjoner for politikerne. Jeg vektlegger likevel at politiske organer finnes i alle kommuner i Norge (Thorsnæs og Berg, 2021). Samtidig, ifølge Habermas teori om den offentlige mening er også parlamentet, eller kommunestyret i kommuner, en del av den offentlige debatten og ikke bare for politikerne, ved at debattene som foregår der blir trykket i mediene, noe de blir ifølge redaktøren i *Stor med avis* (Hansen, 2021).

I tillegg nevner noen av informantene journalistiske saker med debatt, statusoppdateringer på Facebook som fører til diskusjoner, og at innbyggerne kan ta kontakt med politikerne om spørsmål, som debattarenaer. Siden det bare er en av informantene som nevner de tre sistnevnte debattarenaene, regner jeg disse som mindre viktige.

4.2 *Stor uten avis*

Stor uten avis blir ifølge informantene i kommunen dekket av en lokalavis, men denne dekker åtte kommuner og kommer ut seks ganger i uken (*Store norske leksikon*, s.v. «Avisen som

dekker Stor uten avis», lest 29. oktober 2021). Kommunen har fått kallenavn *Stor uten avis*, fordi den ikke blir dekket av en lokal fådageravis med få kommuner i dekningsområdet, og er den største av de to kommunene som ikke blir dekket av en slik avis. På den måten synliggjør jeg forskjellen på denne kommunen og den andre store kommunen som er brukt som undersøkelsesenheter, selv om Stor uten avis blir dekket av en større avis.

Ifølge de tre informantene blir Stor uten avis dekket av NRK sin distriktsredaksjon, i tillegg til at Facebook-grupper blir nevnt som en annen informasjonskanal for innbyggerne. De andre informasjonskanalene som informantene forteller om er en bygdeavis som kommer ut noen få ganger i året og bare består av positive nyheter, nettsiden til kommunen, kommunens postjournal og regionsavisen. Disse blir nevnt av en eller to informanter, som gjør at jeg vurderer at informasjonskanalene eksisterer, men at de er mindre viktige enn de som blir nevnt av alle informantene.

Ifølge informantene i Stor uten avis foregår det debatt blant innbyggerne i kommunen på spesielt én Facebook-gruppe. Leserinnlegg som blir trykket i den større lokalavisen som dekker kommunen, blir også nevnt som en debattarena for innbyggerne av alle informantene. Mens journalisten vurderer at leserinnlegg ofte blir brukt som debattarena, har de to andre informantene inntrykk av at leserinnlegg sjelden blir sendt til avisen og at Facebook har overtatt som debattarena for leserinnleggene. Siden politikerne trolig i større grad er avhengige av å følge med på debattarenaene i kommunene sammenliknet med journalisten, tolker jeg dette som at leserinnlegg ikke lenger er en så viktig arena for debatt i Stor uten avis. Andre debattarenaer som blir nevnt er redaksjonelle saker som handler om debatt i Stor uten avis i den større avisen, folkemøter, statusoppdateringer på Facebook skrevet av innbyggerne, og diskusjoner på kafeer og i lunsjpauser på jobben. Det er bare en eller to informanter som nevner disse debattarenaene, noe som gjør at jeg vurderer at de eksisterer i kommunen, men ikke er så viktige som Facebook-gruppen.

4.3 Liten med avis

Liten med avis blir ifølge de tre informantene dekket av en lokal fådagersavis som dekker to kommuner, og en lokalavis som dekker seks kommuner. Siden kommunen jeg har plukket ut blir dekket av en lokal fådagersavis som dekker få kommuner, og er mindre enn Stor med avis, kaller jeg kommunen *Liten med avis*.

De tre informantene regner også kommunen som en viktig informasjonskanal i Liten med avis. To informanter nevner kommunens nettside. I tillegg forteller noen av informantene om andre kanaler knyttet til kommunen som blir brukt til å informere innbyggerne, som en mobilapp, en Facebook-side og et informasjonsskriv, som gir oversikt over det som har skjedd i kommunen, og blir publisert på kommunens nettsider en gang i uken. Et lite gratis magasin med informasjon til innbyggerne blir også laget av kommunen, og gitt ut to ganger i året.

Alle de tre informantene nevner også distriktsredaksjonen til NRK som informasjonskanal for innbyggerne, men siden to av informantene sier at NRK ikke lager saker om kommunen før de har et nasjonalt potensial, antyder det at dette er en mindre viktig informasjonskanal. Andre informasjonskanaler som blir nevnt av informantene er en regionsavis, Facebook-grupper og samtaler mellom innbyggerne. Jeg vurderer disse som mindre viktige enn avisene og informasjonskanalene fra kommunen, fordi de ikke blir nevnt av alle informantene.

Alle de tre informantene forteller at uformelle diskusjoner blant innbyggerne er en arena for debatt. Samtlige sier også at leserinnlegg i de to avisene er en annen arena, men siden to informanter forteller at leserinnlegg stort sett blir brukt i valgkamper, vurderer jeg at debattarenaen ellers er lite brukt. Ifølge de tre informantene er også Facebook en arena for debatt blant innbyggerne i Liten med avis, men beskrivelsene til to av informantene gjør at jeg også tolker det som en mindre viktig arena for diskusjoner. Kommunestyrepolitikeren sier at Facebook helst blir brukt av politikerne til å dele meningsinnlegg, og vurderer at dette er mer deling av standpunkt enn debatt. Ordføreren vurderer at Facebook blir lite brukt som debattarena, med unntak av noe i forbindelse med valgkamp. Andre arenaer for debatt nevnt av informantene er folkemøter og debattsaker i lokalavisene, men disse blir bare nevnt av en av informantene, noe som indikerer at arenaene eksisterer, men nødvendigvis ikke er så viktige for innbyggerne.

4.4 Liten uten avis

Liten uten avis blir ifølge de tre informantene dekket av en lokalavis som dekker seks kommuner. Denne kommunen er en av de minste jeg har valgt som undersøkelsesenheter. For å tydeliggjøre forskjellen mellom denne kommunen og de to kommunene som blir dekket av lokale fådagersaviser med en eller to kommuner i dekningsområdet, kaller jeg kommunen *Liten uten avis*.

Utenom lokalavisen nevner de tre informantene kommunens nettside som informasjonskanal for innbyggerne. Noen av informantene nevner også en app knyttet til denne, og at innbyggerne kan kommunisere med kommunen på denne appen via en «borgermelding». De tre informantene forteller dessuten at distriktskontoret til NRK og en regionsavis er informasjonskanal for innbyggerne i Liten uten avis, men ut ifra svarene til informantene tolker jeg at NRK og regionsavisen sjelden lager saker om kommunen, og er en mindre viktig informasjonskanal. Ifølge de tre informantene er også Facebook en kilde til informasjon, men siden journalisten sier hun ikke er særlig aktiv på Facebook og kommunestyrepolitikeren understreker at han ikke bruker Facebook, synes jeg det er vanskelig å vurdere hvor viktig denne informasjonskanalen er for innbyggerne. De tre informantene forteller også om flere kanaler for informasjon for innbyggerne i Liten uten avis, men er ikke samstemte om disse, noe jeg vurderer som at disse kan ses på som mindre viktige. Informasjonskanalene som informantene nevner er uformelle møter mellom innbyggerne, nettprogrammet Visma som ifølge en informant blir brukt til å informere foreldre om skole og barnehage, og Twitter. Ordføreren forteller også at det i løpet av koronapandemien ble besluttet å informere innbyggerne om lokale forskrifter via trykt materiell, som ble lagt i postkassen, noe som også kan oppfattes som en informasjonskanal.

De tre informantene er ganske samstemte om hvilke arenaer for debatt som finnes i Liten uten avis. Alle nevner uformelle møter mellom innbyggerne, og forteller at dette for eksempel kan være butikken, på kafe eller pub. Journalisten nevner også at lag og organisasjoner kan være en slik uformell arena for debatt. Ifølge de tre informantene er leserinnlegg også en debattarena, men de vurderer ulikt hvor ofte leserinnlegg blir brukt. Journalisten forteller at leserinnlegg om Liten uten avis sjelden blir trykket i lokalavisen som dekker kommunen og kommunestyrepolitikeren sier leserinnleggene kommer sporadisk og kanskje sjeldnere enn før, men ordføreren vurderer at arenaen for debatt til tider blir mye brukt. Jeg vurderer at ulike oppfatninger av dette kan ha med at det sjelden er leserinnlegg på trykk i lokalavisen om kommunen, men at mange av leserinnleggene er adressert til ordføreren, og at han da kan oppfatte at det til tider skjer ofte. Informantene nevner også Facebook som arena for diskusjoner på ulike måter, for eksempel i debatter i Facebook-grupper, diskusjoner som følge av ytringer på egne Facebook-sider eller på lokalavisen sin Facebook-side. Men siden ordføreren har inntrykk av at det ikke er veldig mye debatt blant innbyggerne på Facebook, og to av tre informanter ikke er særlig aktive der, vurderer jeg Facebook som en mindre viktig debattarena. Ifølge informantene blir det også arrangert folkemøter, men av svarene får jeg

inntrykk av at dette heller skjer sjelden. To av informantene nevner også politiske organer som debattarenaer for innbyggerne i kommunen. Kommunestyrepolitikeren nevner kommunestyret og formannskapet, og ordføreren nevner ungdomsrådet for ungdommer opp til 18 år. At innbyggerne tar kontakt med kommunestyrerepresentanter er også en debattarena, ifølge ordføreren. Selv om ikke alle informantene legger vekt på politiske organer som debattarenaer eller debatter mellom politikere og innbyggere, og de to som nevner dette ikke nevner de samme debattarenaene, vurderer jeg dette som viktige forum for diskusjoner for innbyggerne. Blant annet finnes både kommunestyrer og ungdomsråd i alle kommuner i Norge, de har jevnlig møter og kommunestyret er det øverste politiske styringsorganet i kommunene (Bufdir; Hansen 2019).

De tre informantene nevner også andre arenaer for debatt, som saker i lokalavisen der innbyggerne blir spurt om meningene sine som «Fem på gaten» og Twitter, men siden hver av disse bare blir nevnt av en av dem, oppfatter jeg de som mindre viktige enn de debattarenaene som er nevnt over.

5. Analyse

I dette kapitlet skal jeg gå gjennom analysen av datamaterialet som ble samlet inn under intervjuene av informantene. For å undersøke hva lokalavisene har å si for lokaldemokratiet, har jeg som nevnt, sett på kvaliteten på debatten og informasjonen som blir gitt til innbyggerne. Jeg har delt analysen i tre deler etter hvilken del av datamaterialet som er analysert. I første del av analysen skal jeg se på debattarenaene som er mest brukt i de ulike kommunene, i andre delen av analysen skal jeg se på de mest brukte informasjonskanalene for innbyggerne i kommunene, og i tredje del blir det rettet søkelys på generelle trekk ved lokalavisene som kom fram under datainnsamlingen, og som jeg vurderer at kan påvirke avisenes dekning.

5.1 Analyse av debattarenaer

I denne delen av analysen skal jeg se på debattarenaene som er mest brukt i de ulike kommunene. Jeg begynner med kommunestyredebutt, går deretter over på leserinnlegg, så ser jeg på debatten på Facebook og til slutt på den uformelle debatten mellom innbyggerne. Jeg skal vurdere den demokratiske kvaliteten på disse, ved å bruke Habermas' teori om offentlig debatt, som ble presentert i teoridelen av oppgaven.

5.1.1 Kommunestyredebutt som del av offentlig debatt

I dette underkapitlet skal jeg se på debatten i kommunestyret, og vurdere om dette er en del av den offentlige debatten i kommunene, og i hvilken grad kommunestyret som debattarena er viktig for kommunene. Deretter skal jeg se på den demokratiske kvaliteten på debatten i lys av Habermas' offentlighetsteori.

Som nevnt ovenfor, er det bare en informant i kommunen Liten uten avis i undersøkelsen, som nevner at debatten i kommunestyret er en del av den offentlige debatten. Også to informanter i Stor med avis nevner at kommunestyret er en debattarena, men presiserer at den er for politikere, og ikke for vanlige innbyggere. Jeg vurderer likevel at kommunestyret er en viktig arena for offentlig debatt i alle de fire kommunene, for det første fordi alle kommuner i Norge har et kommunestyre som holder jevnlig møter. Samtidig, ifølge Habermas teori om den offentlige mening, er parlamentet, som kommunestyret kan ses på som i kommuner, en del av den offentlige debatten og ikke bare for politikerne, ved at debatten blir offentlig, gjennom for eksempel å bli dekket i mediene (Hansen 2019). Selv om kommunestyremøtene ikke blir dekket jevnlig i samtlige av de fire kommunene ifølge informantene, er det mulig for

innbyggerne å se opptak av kommunestyremøtet fra nettsiden til alle kommunene. På den måten blir innbyggerne informert om det som foregår på møtene, og debatten blir offentlig (Liten uten avis kommunale nettsider 2021; Liten med avis kommunale nettsider 2021; Stor uten avis kommunale nettsider 2021b; Stor med avis kommunale nettsider 2021b).

Informantene i de fire kommunene sier lite om den demokratiske kvaliteten på kommunestyremøtene, men svarene til tre informanter indikerer at innbyggerne benytter seg av muligheten til å indirekte delta i debatten ved å prøve å påvirke sakene gjennom kommunestyrerepresentantene. To av tre informanter i Stor med avis forteller at innbyggerne tar kontakt med kommunestyrerepresentanter for å ta opp aktuelle saker de er opptatt av, og ordføreren i Liten uten avis sier det samme. Han mener det er viktig at innbyggerne tar kontakt med innspill om aktuelle saker, for å gi innsikt i sakene, men også for å gi tips om nye politiske saker. Selv om det er ikke er mange informanter som formidler dette, er det naturlig å tenke seg at det er vanlig at innbyggerne tar kontakt med politikerne personlig i mindre kommuner, der mange kjenner til hverandre. At innbyggerne har mulighet for å påvirke beslutningsprosessen i kommunestyret, er også en demokratisk styrke for den offentlige debatten, ifølge Habermas' offentlighetsteori, som går på at alle skal ha mulighet til å delta.

På den andre siden mener ordføreren i Liten uten avis at det ikke er udelt positivt at innbyggerne kommer med tips om politiske saker. Han vurderer at det ikke alltid er flere som er enige i innspillene som enkeltpersonene kommer med. Også ordfører i Stor uten avis er usikker på om det er heldig at enkeltpersoner drar i gang en debatt som kanskje bare gjelder et fåtall av innbyggerne. Det er riktignok bare disse informantene som sier noe om dette, men jeg vurderer at det kan være en problemstilling at enkeltpersoner bringer saker som bare gjelder noen få, opp til vurdering i kommunestyret.

I Stor uten avis sier dessuten journalisten at sakene blir avgjort allerede før de kommer til kommunestyret, i lukket møte mellom noen av partiene som er representert der. Ifølge Habermas sin teori, som sier at møtene skal være offentlige, er møtene i såfall udemokratiske. Det er riktignok bare en informant fra Stor uten avis som sier dette, og informanten er journalist og er ikke i kulissene og kan ikke vite sikkert om det er tilfellet. Derfor er jeg usikker på hvor viktig denne påstanden er.

5.1.2 Få tar i bruk leserinnlegg som debattarena

I likhet med kommunestyremøtene, blir også leserinnlegg som blir trykket i lokalavisene nevnt som en debattarena av informantene i undersøkelsen. I de neste avsnittene skal jeg diskutere i hvilken grad leserinnlegg er viktig som debattarena i de ulike kommunene, og hvor demokratisk debattarenaen er, ved å bruke Habermas' offentlighetsteori.

Sammenlikning av svarene til informantene i de fire kommunene viser at leserinnlegg blir brukt som debattarena i alle kommunene. Intervjuene med informanter i Stor med avis indikerer at leserinnlegg i perioder blir brukt som debattarena. Kommunestyrepolitikeren sier at det relativt ofte er leserinnlegg på trykk i lokalavisen, men samtidig at hun oppfatter at Facebook i større grad har tatt over som debattarena, mens redaktøren sier leserinnleggene periodevis blir brukt som debattarena, og i andre perioder ikke. På den annen side indikerer svarene til et flertall av informantene i kommunene Liten med avis, Liten uten avis og Stor uten avis at leserinnlegg sjelden blir brukt som debattarena. To av tre av informanter i Liten med avis og Liten uten avis uttrykker dette. I kommunen Stor uten avis sier journalisten at leserinnlegg ofte blir brukt som debattarena, men de andre to informantene vurderer at leserinnlegg sjelden blir sendt til avisen og at Facebook har overtatt som debattarena for leserinnleggene.

Ved å bruke Habermas teori om offentlig debatt, som kort oppsummert går ut på at alle meninger skal veies etter innholdet i argumentet og ikke etter avsender, og at alle skal få komme til orde i debatten, kan man vurdere kvaliteten på leserinnlegg som debattarena. Informantene i de fire kommunene sier riktignok generelt lite som kan brukes til å måle kvaliteten på leserinnleggene under intervjuene og få informanter sier det samme. Jeg vurderer likevel at det som blir sagt kan brukes til å få en pekepinn på å vurdere den demokratiske kvaliteten på leserinnleggene er i de ulike kommunene.

Analysene viser at det kan se ut som den demokratiske kvaliteten på leserinnleggene er bedre i kommunene Stor med avis, enn de tre andre kommunene. Redaktøren i Stor med avis forteller at alle leserinnleggene med lokalt innhold kommer på trykk og kommunestyrepolitikeren har inntrykk av at ulike meninger slipper til. Både redaktøren og kommunestyrepolitikeren oppfatter at både politikere og innbyggere skriver innlegg. Det er likevel færre ungdommer enn godt voksne som gjør dette, forteller journalisten, noe som indikerer at mange innbyggerne, men ikke alle, tar i bruk leserinnlegg som debattarena.

Informantene som sier noe om den demokratiske kvaliteten på leserinnleggene i lokalavisene som dekker de tre andre kommunene, gir også uttrykk for at innbyggerne som ønsker det, kommer til orde. Det indikerer at det i hvert fall er lagt til rette for en offentlig debatt hvor alle kan delta. I Stor uten avis sier journalisten at det er rom for at alle som vil, kommer til orde gjennom leserinnlegg, og kommunestyrepolitikeren sier at ulike meninger får komme fram. Ifølge journalisten i Liten med avis blir leserinnlegg fra innbyggerne i kommunen oftest satt på trykk. I kommunen Liten uten avis er det bare ordføreren som sier noe direkte om den demokratiske kvaliteten på leserinnleggene, mens de to andre informantene sier noe om den demokratiske kvaliteten på debatten i kommunen generelt. Jeg vurderer derfor at det som ordføreren forteller er den mest direkte vurderingen av kvaliteten på leserinnleggene. Ifølge han er det både politikere og vanlige innbyggere som skriver leserinnlegg til lokalavisen som dekker seks kommuner. Journalisten vurderer at det på de ulike debattarenaene generelt blir representert ulike sider av saken dersom det er politisk uenighet om noe.

Kommunestyrepolitikeren oppfatter at det er veldig åpent å ta del i debatten i lokalsamfunnet, for de som vil å være med. Informanten har også inntrykk av at det er lett å komme fram med egne meninger, og lett å komme med andre synspunkter enn det som flertallet representerer.

På den annen side viser undersøkelsen at få vanlige innbyggere benytter seg av muligheten til å skrive leserinnlegg i de tre kommunene. Dette svekker den demokratiske kvaliteten på den offentlige debatten, ifølge Habermas' offentlighetsteori, som handler om at offentligheten skal være inkluderende, men også representativ. Om det bare er en type mennesker som deltar i debatten, kan man mistenke at de gruppene som ikke deltar, kan ha andre synspunkter og argumenter. Journalisten i Stor uten avis sier for eksempel at leserinnleggene sjelden blir besvart fra de regjerende partiene i kommunen, og ordfører forteller at det oftest er politikere som skriver til lokalavisen. Både ordføreren og kommunestyrepolitikeren i Liten med avis vurderer at det er lite diskusjon rundt leserinnleggene, og at de handler om å presentere partiene lokalt og hva som er de viktigste sakene i forkant av valget. De to informantene forteller at det er politikerne som skriver innleggene, og få vanlige innbyggere.

Kommunestyrepolitikeren sier riktignok at det kanskje kan komme innlegg fra næringslivet. Redaktøren forteller at det ble sendt inn noen leserinnlegg i forkant av kommunereformen, men at det ellers er lite uenighet i det politiske miljøet. I Liten uten avis har ordføreren inntrykk av at de fleste som skriver leserinnlegg til avisen er eldre menn. Samtidig oppfatter informanten at det ikke er alle som tør å skrive leserinnlegg fordi det krever skriveferdigheter. Journalisten og kommunestyrepolitikeren fra samme kommune, forteller ikke noe som går

direkte på den demokratiske kvaliteten når det gjelder leserinnleggene. Likevel sier kommunestyrepolitikeren noe i samme retning som ordføreren. Informanten har inntrykk at de som engasjerer seg mest i samfunnsdebatten er vanlige innbyggere «midt i livet». Journalisten har også inntrykk av at det er en mindre del av befolkningen som deltar på debattarenaene i kommunen. Det er politikere som er valgt inn i kommunestyret og andre verv det er aktivitet rundt, men det kan også være innbyggere som tidligere var valgt inn i det lokale politiske styret. Journalisten tar høyde for at hun sitter med dette inntrykket fordi hun i jobben hører mest på de som ytrer seg.

5.1.3 Hvor demokratisk er Facebook-debatten?

I tillegg til leserinnlegg, viser undersøkelsene at Facebook også er en debattarena som samtlige informanter sier blir brukt av innbyggerne i kommunene. I motsetning til leserinnlegg er ikke Facebook knyttet til lokalavisene. Grunnen til at jeg tar med Facebook i analysen er at undersøkelsen viser, som skrevet ovenfor, at leserinnlegg er en sjelden brukt debattarena i de fleste kommunene i undersøkelsen, og at Facebook ser ut til å være en alternativ arena for offentlige diskusjoner. De neste avsnittene vil det bli vurdert hvor viktig Facebook er som debattarena i kommunene, og diskutert kvaliteten på debatten på Facebook i lys av Habermas' offentlighetsteori.

Det er i størst grad i de to største kommunene, Stor med avis og Stor uten avis, at informantene forteller at det foregår debatt på Facebook, og i begge kommunene sier informantene at det spesielt er i en Facebook-gruppe, diskusjonene utspiller seg. De tre informantene i Stor med avis har imidlertid ulike vurderinger om hvor mye denne ene Facebook-gruppen blir brukt. Kommunestyrepolitikeren forteller at Facebook-gruppen blir brukt til en viss grad i diskusjoner, men sier også at det pågår diskusjoner som har opphav i innlegg innbyggerne legger ut på sine egne Facebook-profiler. Ordføreren beskriver at gruppen blir brukt ganske aktivt, mens journalisten oppfatter at det foregår litt debatt på den ene Facebook-gruppen i spesielle saker. Jeg tolker at de ulike vurderingene av hvor mye Facebook-gruppen blir brukt, kan ha med at det er ulikt hvor mye informantene har observert aktiviteten i gruppen. I kommunen Stor uten avis indikerer svarene fra informantene at Facebook-gruppen som blir brukt til debatt av innbyggerne, blir mye brukt. Ordføreren i kommunen sier at det er mye debatt i sosiale medier, og spesielt i en Facebook-gruppe. Journalisten sier også at det foregår mye debatt på spesielt en Facebook-gruppe, mens kommunestyrepolitikeren sier Facebook er den mest brukte arenaen for debatt og at det

spesielt er en Facebook-gruppe som blir brukt til politiske diskusjoner, men sier også at Facebook-diskusjoner kan ha opphav i at innbyggerne skriver statusoppdateringer.

Som nevnt har jeg brukt Habermas' teori om offentlig debatt til å vurdere den demokratiske kvaliteten på Facebook som debattarena i de to kommunene. Jeg velger først å se på Facebook som debattarena i Stor med avis. Informantene i kommunen sier at alle medlemmene i Facebook-gruppen kan legge ut innlegg, noe som indikerer at alle som vil kan delta i debatten. På den annen side har journalisten inntrykk av at det er de samme som engasjerer seg og at disse er godt voksne. Kommunestyrepolitikeren sier ikke noe direkte om kvaliteten på Facebook-gruppen, men sier at det i debatter på Facebook, både i denne gruppen og i debatter som begynner med statusoppdateringer, bare er noen få innbyggere og politikere som deltar.

Ordføreren forteller også om opplevelser knyttet til Facebook som har ført til svekkelse av den demokratiske kvaliteten på debatten, fordi innbyggere trekker seg unna de politiske diskusjonene i gruppen. Ordfører har inntrykk av at Facebook-gruppen er mindre brukt for tiden, og opplyser at flere politikere har sagt at de ikke vil delta i debatten fordi de blir frustrert over det som blir skrevet. Informanten forteller at dette har med at kommunen ett år tilbake stod i en betent sak, der det var stor uenighet. I tillegg til voksne som debatterte om saken, begynte ungdom å engasjere seg i debatten på Facebook på en side av debatten. Ordføreren mener ungdommene ble brukt strategisk i debatten, og oppfatter at man i en liten kommune vet hvilken familie de tilhører og hvem de er talerør for. Både de voksne politikerne og innbyggerne synes det var krevende at ungdommene engasjerte seg, mener informanten, selv om informanten også mener de har lov til å uttale seg.

«Hvem ønsker å ta en hard debatt med ungdom? Det er ingen det. Sant, vi ønsker jo ikke å ødelegge et engasjement. Og når du går ut med meningene dine så gjør du jo deg selv sårbar og, sant. Så det var ingen som svarte ungdommene [...] på det nivå de la opp til da, men det var mange som kunne tenkt seg og svart. Og derfor så mener jeg at debatten blir [...] veldig krevende» (Ordfører Stor med avis, personlig kommunikasjon på Teams, 19. mai 2021).

Et annet poeng som kan tolkes som en svekkelse av den demokratiske kvaliteten på Facebook-gruppen som debattarena i Stor med avis, er at ordføreren forteller at engasjementet til de unge endte med at det ble innført aldersgrense på Facebook-gruppen, noe mange var uenige i. Ifølge Habermas teori skal debatten være åpen for alle.

Kommunestyrepolitikeren oppfatter også at debatten blant innbyggerne i Stor med avis på Facebook generelt, fører til at innbyggerne trekker seg unna. Hun sier at debattene der ofte

blir opphisset og tilspisset. Noen innbyggere trekker seg litt unna fordi debatten blir for intens, de må stå i den hele tiden og det koster mye å engasjere seg der, vurderer informanten. Informanten har inntrykk av at innbyggerne også opplever at debatten er usaklig og personlig, og noen sier også at de har opplevd hets i forbindelse med debatter på Facebook, ifølge kommunestyrepolitikeren. At mange innbyggere trekker seg unna debatten kan også ha noe med at Stor med avis har få innbyggere, og at man kan risikere å møte dem som deltar i debatten på butikken, mener informanten. Det bare er to informanter som sier noe som kan vurdere kvaliteten på debatten i Facebook-gruppen, og kommunestyrepolitikeren sier ikke noe direkte om dette, noe som gjør at det er vanskelig å vurdere hvor relevant disse vurderingene er. Likevel vurderer jeg det at et flertall av informantene opplever at innbyggerne trekker seg vekk fra Facebook-debatten, som en indikasjon på at debatten har en svekket demokratisk kvalitet, Ifølge Habermas teori.

I kommunen Stor uten avis er det to av informantene som sier noe om den demokratiske kvaliteten i debattene på Facebook-gruppen. De sier mye av det samme, og også opplevelsene til disse informantene indikerer at debattklimaet fører til at innbyggerne trekker seg bort fra debatten, noe som gjør at debatten ikke blir åpen for alle, som Habermas mener den offentlige debatten bør tilstrebe. Informantene forteller at det er en lite gruppe som deltar i diskusjonene, som stort sett er middelaldrende og eldre menn. Ordføreren har inntrykk av at innleggene handler om kritikk av kommunen, og at debatten blir for kritisk. Av og til er det innlegg om noe positivt, og det er skrevet av andre enn de faste mennene, har informanten inntrykk av. Kommunestyrepolitikeren forteller at innleggene i gruppen handler om noe gruppemedlemmene er misfornøyde med, men at det av og til har vært gode diskusjoner. Debatten er i imidlertid i perioder lite inkluderende, fordi innbyggerne ofte opplever at enkelte er negative, kjefter og blir usaklige i kommentarfeltet om noen mener noe annet enn dem. Det er også noen som ødelegger debatten ved å spore av fra det den egentlig handler om, mener informanten, som også forringer kvaliteten på debatten. Det gjør at lokale politikere ikke orker å engasjere seg der. Ordføreren mener at også vanlige innbyggere vegrer seg for å delta. Han mener at som oftest blir en side av sakene presentert i debatten på Facebook-gruppen, mens kommunestyrepolitikeren mener det varierer om det er en side eller flere side av sakene som blir presentert.

Selv om bare to av de tre informantene i Stor uten avis sier noe om den demokratiske kvaliteten på Facebook-gruppen der det foregår mye debatt blant innbyggerne, indikerer også gruppereglene til Facebook-gruppen, at det kan være et dårlig debattklima der. Under «om»-

fanen i gruppen står det for eksempel at man skal holde seg saklig og unngå negative personkarakteristikker, og at gjentatte brudd på reglene kan føre til utestengning (Facebook 2015).

Samtidig blir det påpekt av noen informanter at håndteringen av de usaklige innleggene på Facebook med fordel kunne vært håndtert annerledes. Kommunestyrepolitikeren i Stor uten avis, mener at det er et problem at det ikke er en administrator som filtrerer det blir som lagt ut på de lokale gruppene på Facebook, før det blir publisert innlegg. Redaktør i den lokale fådagersavisen som dekker Stor med avis og kommunestyrepolitikeren i kommunen påpeker også at det er en fordel at avisen i motsetning til Facebook, har en redaktør. Det er bare tre informanter som sier dette, men jeg vurderer det som et viktig poeng at et av problemene med debatten på Facebook er at usaklige innlegg kan publiseres, fordi det ikke er administrator eller redaktør der på samme måte som i en avis.

5.1.4 Udemokratisk bygdeprat?

I de to minste kommunene i undersøkelsen, Liten med avis og Liten uten avis, indikerer svarene til informantene at det er lite debatt på Facebook, og at det ikke er en viktig arena for debatt. Ifølge de tre informantene i Liten med avis er Facebook en arena for debatt blant innbyggerne, men beskrivelsene til to av informantene, antyder at det er en mindre viktig arena for diskusjoner. Kommunestyrepolitikeren sier at Facebook helst blir brukt av politikerne til å dele meningsinnlegg, og vurderer at dette er mer deling av standpunkt enn debatt. Ordføreren vurderer at Facebook blir lite brukt som debattarena, med unntak av noe i forbindelse med valgkamp. I Liten uten avis er det bare ordføreren som sier noe direkte om debatten på Facebook, og han har inntrykk av at det ikke er veldig mye debatt blant innbyggerne på Facebook. Samtidig sier journalisten at hun ikke er særlig aktiv på Facebook og kommunestyrepolitikeren at han ikke er aktiv i det hele tatt, noe som gjør at man kan anslå at Facebook ikke er en særlig mye brukt som debattarena i kommunen.

Felles for disse to kommunene er at alle informantene sier at diskusjoner mellom venner og bekjente er en debattarena. Undersøkelsen viser også at denne debattarenaen er spesielt viktig i kommunen Liten med avis, ut fra svarene til ordfører og kommunestyrepolitikeren under intervjuet, noe som gjør at jeg ønsker å vurdere kvaliteten på denne typen arena.

Kommunestyrepolitikeren har inntrykk av at debatt mellom folk pågår mer «ute på hjørnene» enn i lokalavisene som dekker kommunen, mens ordføreren har inntrykk at hva folk stemmer

og hva de mener, har mer med kjennskap og slektskap og hvem som prater sammen, enn det å nå fram gjennom mediene og leserinnlegg.

Det kan diskuteres om denne formen for debatt i det hele tatt kan kalles offentlig, fordi diskusjoner i venne- og bekjentskapskretser ikke alltid er åpen for alle. Slike diskusjoner kan for eksempel være åpne for andre om diskusjonen foregår på en kafe, men det er vanskelig å delta dersom debatten finner sted rundt middagsbordet. Dette gjør det også utfordrende å vurdere den demokratiske kvaliteten på debatten ut fra Habermas' teori, fordi den ikke er åpen for innsyn, som for eksempel leserinnlegg som sendes til lokalavisen og debatten på Facebook, dersom den ikke foregår i en lukket gruppe.

Informantene i Liten uten avis sier også lite som kan brukes til å vurdere kvaliteten på debatten blant venner og bekjente. I Liten med avis anslår derimot kommunestyrepolitikeren at diskusjonene som foregår på kafeer nok er i en homogen gruppe. Det er riktignok bare en informant som sier dette, men det er naturlig å tenke seg at venner og bekjente gjerne er en homogen gruppe, der det for eksempel ikke er representert innbyggere i ulike alder.

Samtidig er det en informant i kommunen Stor uten avis som vurderer at premisset for diskusjonene som skjer rundt kafebord i kommunen, ofte blir feil. Debatten starter gjerne med at noen har hørt et rykte som ikke stemmer. Også en informant i Stor med avis oppfatter at ryktespredning kan være et problem med praten som går mellom innbyggerne i kommunene. Selv om dette ikke er informanter i de to minste kommunene, og dette ikke sier noe om kvaliteten på debatten med tanke på Habermas' offentlighetsteori, kan det tenkes at denne typen debattarena oftere starter med rykter, som det er vanskelig å korrigere fordi det ikke alltid er innsyn i debatten.

5.2 Analyse av informasjonskanaler

I denne andre delen av analysen vil det bli redegjort for de mest brukte informasjonskanalene for innbyggerne i kommunene, som den politiske dekningen til lokalavisene og nettsiden til kommunene. Som nevnt har jeg sett på kvaliteten på debatten og informasjonskanalene til innbyggerne i kommunene, for å undersøke hva lokalavisene har å si for lokaldemokratiet. Jeg skal analysere den demokratiske kvaliteten på informasjonskanalene ved hjelp av Dahls demokratidefinisjon, presentert i teoridelen av oppgaven.

5.2.1 Politisk dekning uavhengig av størrelsen på dekningsområde

I de neste avsnittene vil det bli redegjort og diskutert styrker og svakheter ved avisenes dekning av de politiske møtene i de fire kommunene, som kommunestyre- og formannskapsmøter, som er en av de viktigste informasjonskildene i kommunene. Kvaliteten på den politiske dekningen vil deretter bli sett i lys av Dahls demokratidefinisjon.

Undersøkelsen viser at journalistene oftere er til stede på møtene i Stor med avis og Liten uten avis og referer direkte fra det som blir sagt der, enn informantene fra de to andre kommunene. Ifølge journalisten fra Stor med avis følger vanligvis den lokale fådagerversavisen politiske møter, observerer hva som blir debattert, referer fra møtet og skriver om vedtak som blir fattet. Ofte snakker lokalavisen med berørte som blir omfattet av et vedtak i etterkant av de politiske møtene, opplyser informanten. Riktignok sier ikke de to andre informantene noe direkte om hvordan dekningen foregår, men jeg vurderer at det kan ha med at det er journalisten som jobber med dette til daglig, og at det er naturlig at han forklarer mer detaljert om dekningen av de politiske møtene.

På den annen side mener ordføreren og kommunestyrepolitikeren i Stor med avis at lokalavisen ikke alltid får fram dybden eller kjernen, og historien bak de politiske sakene som blir dekket. Ordføreren har likevel inntrykk av at innbyggerne til dels sitter med dybden i de politiske sakene, og at når en politiker uttaler seg på et kommunestyremøte vil de se sammenhengene og hele bildet. At journalisten ikke sier noe om dette, vurderer jeg at muligens kan ha noe med det er vanskelig å se utfordringer med, og sitter lengre inne å kritisere sin egen jobb.

Informantene i Liten uten avis sier også at kommunestyremøtene for det meste blir dekket. Ordføreren og kommunestyrepolitikeren er imidlertid uenige om hvor ofte formannskapsmøtene blir dekket. Mens ordføreren mener de for det meste blir det, mener kommunestyrepolitikeren at det ikke så ofte er en journalist til stede der. At de har ulik opplevelse av dette, vurderer jeg at kan ha med at politikerne er på motsatt side i den politiske debatten, og at det for eksempel kan tenkes at ordføreren får mer taletid i lokalavisen, som gjør at han er mer positivt innstilt til mediene. De to politikerne har også ulik beskrivelse av hvordan de politiske møtene blir dekket, noe som jeg også vurderer at kommer av samme grunn. Ordføreren har inntrykk av at saker som står på møteinnkallingen til de politiske møtene ofte blir referert til i lokalavisen i forkant av politiske møter. På de politiske møtene blir det referert meningsytringer fra ulike sider av saken. Dersom det ikke har vært en

journalist på møtene, har ordføreren ofte opplevd å bli ringt opp i etterkant av møtet og spurt om vedtakene. Informanten har også inntrykk av at avisen ofte tar kontakt med politikerne som ikke er enige med et flertallsvedtak, men tar høyde for at disse politikerne ikke ser det på samme måte. Kommunestyrepolitikeren vurderer at dekningen av de politiske møtene uavhengig om en journalist er tilstede eller ikke, bare i noen grad får fram ulike synspunkter og diskusjonene i forkant av et vedtak, og blir ensidige. Informanten oppfatter at sakene er skrevet ut fra et vedtak som blir gjort på møtet, og at ordføreren er intervjuet i etterkant.

Svarene til informantene i de to andre kommunene, Liten med avis og Stor uten avis, indikerer derimot at journalistene ikke alltid er tilstede på politiske møter. Redaktøren i den lokale fådagersavisen som dekker Liten med avis og kommunestyrepolitikeren i samme kommune, forteller at journalistene er litt sporadiske når gjelder å dekke politiske møter i kommunen. Det kan gjerne gå to måneder mellom hver gang den lokale fådagersavisen vurderer at saker fra kommunestyremøtet er viktige, relevante og interessante, og i mellomtiden blir det ikke skrevet noe fra møtene, ifølge redaktøren. Han forteller at det generelt er det større debattsaker som blir dekket fra møtene enten fysisk eller digitalt. Ordføreren har inntrykk av at journalistene begynte å nedprioritere å være tilstede på møtene etter de ble direktesendt fra nettsiden til kommunen.

Selv om avisen ikke dekker de politiske møtene fast, forteller de tre informantene i Liten med avis at de politiske sakene blir dekket på andre måter. Journalisten forteller at det som regel er ordfører som til vanlig blir intervjuet om politiske saker. Ordføreren har derimot inntrykk av at det ikke er mange spørsmål til ordføreren eller til administrasjonen om sakene fra kommunestyremøtene, men at mediene tar utgangspunkt i sakspapirer og møteprotokoll når de lager saker. Kommunestyrepolitikeren har inntrykk av at sakene blir dekket ut fra møteprotokollen, eller så blir berørte personer kontaktet av avisen. At informantene ser ulikt på hvordan de politiske sakene blir dekket, kan ha med at de har ulike roller, noe som gjør at de har ulike forventninger knyttet til lokale fådagersavisen og ser ulikt på den samme dekningen.

Et flertall av informantene i Stor uten avis forteller at lokalavisen sjelden eller aldri møter opp for å dekke politiske møter. Ordfører og kommunestyrepolitikeren forteller at det gjerne blir skrevet noen få saker fra møtene dersom en journalist møter opp.

Ordføreren og kommunestyrepolitikeren har ulike meninger om lokalavisens dekning av de politiske møtene. Kommunestyrepolitikeren mener lokalavisen som dekker Stor uten avis sin

dekning av kommunestyremøtene har vært gjort på en god måte. Ordføreren mener at sakene som blir skrevet ikke er de mest relevante for kommunen. Jeg tolker at de ulike vurderingene av den politiske dekningen, kan ha noe med at kommunestyrepolitikeren og ordføreren er politiske motstandere, i posisjon og opposisjon i kommunestyret. I tillegg har kommunestyrepolitikeren erfaring fra fylkespolitikken, noe som gjør at han muligens sammenlikner den politiske dekningen med slik den er i andre kommuner.

Både ordføreren og kommunestyrepolitikeren gir likevel eksempler på at det går ut over kvaliteten på de politiske sakene at journalistene ikke har vært tilstede på de politiske møtene. Selv om journalisten ikke sier noe om dette, vurderer jeg at det kan ha noe med at det er kommunestyrepolitikeren og ordføreren som i større grad enn journalisten opplever betydningen av at journalistene referer fra møtene. Når diskusjoner og vedtak på kommunestyremøtet ikke blir fanget opp av journalistene, har ordføreren opplevd at journalistene først plukker opp dette på Facebook. Redaksjonen følger med på politikerne sine sider eller andre sider og grupper for innbyggerne i kommunen, og plukker opp informasjon der, har informanten inntrykk av. Informanten forteller om et eksempel da det hadde vært kommunestyremøte, og det ikke hadde vært journalister fra den større lokalavisen til stede. I etterkant av møtet ble det en diskusjon på den politiske Facebook-gruppen om et av vedtakene som ble gjort. Diskusjonen rundt vedtaket hadde egentlig skjedd på kommunestyremøtet, men siden journalistene ikke var til stede, fikk ikke lokalavisen med seg dette før etter vedtaket var behandlet, forteller ordfører. Ifølge ordføreren kan dette føre til dårlig journalistikk og at uviktige saker kommer fram i mediene.

Kommunestyrepolitikeren i samme kommune opplever dessuten at det er noen saker som ikke blir skrevet om i lokalavisen før lenge etter de er vedtatt, fordi de i første omgang ikke ble prioritert. Det fører til at det blir nye runder og omkamper om politiske saker.

«Vi hadde jo, vi bygger ny skole her nå, 1.-10. skole og da ble det jo revet to gamle skoler [...]. Der og ble det jo litt sånn, dette som jeg sa om at ting blir vedtatt, så får ikke folk det med seg og så når gravemaskinene er der, da plutselig begynte diskusjonen [...].»

(Kommunestyrepolitiker Stor uten avis, personlig kommunikasjon på Teams, 5. juli 2021).

Møtedeltakelse gir demokratisk kvalitet

Hvordan de politiske møtene blir dekket, kan si noe om den demokratiske kvaliteten på den politiske dekningen i lokalavisene som dekker de fire kommunene. For å analysere den politiske dekningen har jeg brukt Dahls demokratidefinisjon, presentert i teoridelen av masteroppgaven, som sier at institusjonene i samfunnet blant annet må sørge for alternative kilder til informasjon, for at en stat skal kunne kalles et demokrati. Dersom man ser på alternativ informasjon, som informasjon som ikke er gitt av myndighetene, tolker jeg at den mest demokratiske måten å dekke de politiske møtene på er å være til stede og referere fra diskusjonene, heller enn å referere vedtak fra en møteprotokoll. Informasjonen som er skrevet om vedtakene i en møteprotokoll, kommer fra kommunen og er ikke en alternativ kilde til informasjon, ifølge Dahls definisjon. Sett ut i fra Dahls definisjon har altså dekningen av de politiske møtene i Stor med avis og Liten uten avis, bedre demokratisk kvalitet enn den politiske dekningen i Stor uten avis og Liten med avis, fordi de politiske møtene oftere blir dekket i de to førstnevnte kommunene.

5.2.2 Kommuneinformasjon mindre demokratisk

Utenom lokalavisene oppgir, som nevnt ovenfor, alle informantene i to av kommunene og to av tre informanter i Stor uten avis og Liten med avis at nettsiden til kommunen er en alternativ informasjonskanal til lokalavisen. En rask titt innom nettsidene til de fire kommunene viser at alle inneholder blant annet informasjon om kommunale tjenester, informasjon om koronasituasjonen, testing og vaksinerings, små kommunale nyheter som informasjon om TV-aksjonen, og informasjon om kommunale møter og møteprotokoll med vedtak fra politiske møter (Stor med avis kommunale nettsider; Stor uten avis kommunale nettsider; Liten med avis kommunale nettsider a; Liten uten avis kommunale nettsider a). Alle kommunene ser også ut til å ha opptak av kommunestyremøter liggende på hjemmesiden. På hjemmesiden til Stor med avis ligger dessuten opptak av formannskapsmøtene, og kommunene Stor med avis, Stor uten avis og Liten med avis ser ut til å ha direktesendinger fra kommunestyremøtene til nettsiden (Stor med avis kommunale nettsider 2021b; Stor uten avis kommunale nettsider 2021b; Liten med avis kommunale nettsider 2021; Liten uten avis kommunale nettsider 2021). Ordføreren i Liten med avis forteller riktignok at det ikke har vært mulig å ha direktesending under koronapandemien, fordi politikerne flyttet ut fra kommunestyresalen som ikke var stor nok med tanke på avstandskrav, men forteller at opptak av møtene har vært tilgjengelig. Ordfører i Liten uten avis opplyser også at de ikke er helt i mål, men er i en prosess med å digitalisere kommunestyre- og formannskapsmøtene.

Selv om hjemmesidene ser ut til å ha kommunale nyheter, oppdateringer om koronasituasjonen og informasjon om vedtak fra politiske møter, er ikke den demokratiske kvaliteten på informasjonen den samme som informasjonen som kommer fra lokalavisene. Ifølge Dahl, er det alternative kilder til informasjonen fra myndighetene som bidrar til demokratiet, og informasjonen nevnt ovenfor kommer fra kommunen. Samtidig er trolig ikke informasjonen fra kommunenes nettside helt nøytral og balansert, fordi den skal også representere kommunen og bidra til omdømmebygging. På den måten blir det vanskelig å se for seg at disse nettsidene kan ha samme overvåkningsfunksjon som mediene, som skal granske og kontrollere de som har innflytelse i samfunnet, som ble beskrevet i teoridelen av oppgaven.

På den annen side inneholder kommunenes nettsider opptak og direktesendinger av politiske møter, som innbyggerne kan følge uten at informasjonen har blitt redigert.

Flere av informantene vurderer likevel at de politiske sakene laget av lokalavisene, utdyper sakene bedre enn vedtakene i møteprotokollen. Journalist i kommunen Liten uten avis vurderer at journalistisk dekning av sakene fra de politiske møtene, kan gi bedre forståelse av sakene, enn om innbyggerne leser sakene fra møtepapirene. Journalisten forteller at når journalistene møter på politiske møter kan de for eksempel beskrive diskusjonen, og hva som ligger i avgjørelsene, på en måte som informanten vurderer som mer tilgjengelig for leseren, enn å bare lese om et vedtak i møtepapirene. I møtepapirene vurderer informanten dessuten at det noen ganger blir brukt mer byråkratisk språk, mens journalistene kan bruke andre ord og uttrykk som gjør det lettere for leseren å forstå. Ordføreren fra samme avis opplever samtidig at avisen går mer i dybden av vedtakene som blir lagt ut på den kommunale hjemmesiden. For eksempel kan det ifølge informanten være politiske spørsmål som er stilt, som ikke ble skikkelig besvart på de politiske møtene, og som avisen finner ut av. Også redaktør i lokalavisen som dekker Stor med avis legger vekt på at avisen har mulighet til å stille kritiske spørsmål og kontakte alle berørte parter i en sak, i motsetning til Facebook-grupper og hjemmesiden til kommunen. Det er bare noen få informanter som sier noe om dette i de ulike kommunene, som gjør at jeg tar høyde for at disse vurderingene ikke er så viktige. Likevel vurderer jeg det som naturlig at de politiske sakene i lokalavisene kan bli mer tilgjengelige for leseren, gå mer i dybden og fremstille vedtakene fra flere sider, enn sakene slik de står skrevet i de politiske møtepapirene.

5.3 Analyse av generelle trekk ved lokalavisene

I den tredje delen av analysen vil det bli rettet søkelys på generelle trekk ved lokalavisene som kom fram under datainnsamlingen, og som jeg vurderer at kan påvirke avisenes dekning. Først skal jeg se på hvordan mediedekningen er sårbar for personlig engasjement, og deretter skal jeg se på avisenes dekning av de minste kommunene i dekningsområdet.

5.3.1 Mediedekning sårbar for personlig engasjement

Ved sammenlikning av de fire kommunene viser undersøkelsen at mediedekningen, eller lokalavisene som informasjonskanal i kommunene, er sårbar for journalistenes personlige engasjement og interesse for kommunen. Dette ser man i to av kommunene, som har ulik størrelse, både i Stor uten avis og Liten uten avis, og tydeligst når det gjelder den politiske dekningen i Liten uten avis. I Liten uten avis vurderer for eksempel ordføreren og kommunestyrepolitikeren at de politiske møtene for tiden blir dekket sjeldnere enn tidligere. De forteller at det tidligere har vært en fast journalist til stede på alle kommunestyre- og formannskapsmøtene, men at journalisten nå har gått av med pensjon, og at møtene sjeldnere har blitt dekket etter dette. Journalisten i Liten uten avis, som er journalisten som har gått av med pensjon, sier at hun tror dekningen blir mindre grundig framover, enn det den har vært. At hun ikke nevner at møtene allerede blir sjeldnere dekket, kan ha med at hun ikke har fått opplyst dette.

Informantene sier også at mindre tilstedeværelse fra lokalavisen på de politiske møtene har endret kvaliteten på dekningen. Kommunestyrepolitikeren opplever at sakene som nå blir dekket fra de politiske møtene er mindre og færre. Både kommunestyrepolitikeren og ordføreren forteller at sakene i større grad enn før er skrevet ut fra et vedtak som blir gjort på det politiske møtet, og at ordføreren blir intervjuet i etterkant, istedenfor at diskusjonene rundt sakene er referert direkte fra møtene. Endringen i den politiske dekningen kan føre til en svekkelse av den demokratiske kvaliteten på dekningen, ifølge Dahls demokratidefinisjon, presentert ovenfor, som handler om at institusjonene i samfunnet blant annet må sørge for alternative kilder til informasjon, for at en stat skal kunne kalles et demokrati. Dermed blir det å referere vedtak fra en møteprotokoll skrevet av ansatte i kommunene, mindre demokratisk enn å være til stede på de politiske møtene og referere fra diskusjonene.

De to politikerne er derimot uenige om ulike meninger fra politikerne på kommunestyremøtene fremdeles kommer fram i sakene, når møtene blir dekket på denne måten. Kommunestyrepolitikeren har inntrykk av at sakene i mindre grad får fram ulike

synspunkter enn før, og også i mindre grad diskusjonene i forkant av et vedtak, og blir ensidige. Kommunestyrepolitikeren mener likevel utviklingen kan endre seg når de nye journalistene som dekker kommunen, får mer kjennskap til kommunen. På den annen side har ordføreren inntrykk av at lokalavisen ofte tar kontakt med politikerne som ikke er enige med et flertallsvedtak. Ordføreren mener faktisk at avisen er blitt bedre på dette området og til tider refererte mer fra en side av saker tidligere, men informanten tar høyde for at han tidligere var farget av opplevelsen av at meningene hans ikke ble hørt. Jeg vurderer at ordføreren og kommunestyrepolitikeren ser forskjellig på om ulike meninger kommer fram fra kommunestyremøtene som blir dekket sjeldnere, fordi kommunestyrepolitikeren sitter i opposisjon i kommunestyret og ordføreren er i posisjon. Det er naturlig å tenke seg at ordføreren får uttale seg oftere, og derfor er mer fornøyd med dekningen enn kommunestyrepolitikeren.

Kommunestyrepolitikeren mener også at journalisten som tidligere var fast til stede på de politiske møtene kjente lokalsamfunnet i Liten uten avis mer inngående enn journalistene som nå dekker de politiske møtene, noe som var en fordel for den politiske dekningen.

Informanten vurderer at journalisten på den måten i større grad var i stand til å belyse ulike problemstillinger i lokalsamfunnet. Selv om ingen av de andre informantene sier noe om dette, vurderer jeg det som naturlig at en journalist som har dekket saker på samme sted over lenger tid kjenner lokalområdet bedre, enn en journalist som aldri har gjort dette før, og at dette kan få konsekvenser for dekningen.

Også to av informantene i Stor uten avis mener mediedekningen er sårbar for journalistenes egeninteresse for dekningsområdet. Ordføreren i kommunen forteller for eksempel at det tidligere var journalister spredd utover regionen, med interesse for samfunnsutviklingen i egen region, og at det da var en bedre og mer balansert dekning av kommunen. Ifølge informanten blir også kommunen der redaksjonen til den litt større lokalavisen som dekker Stor uten avis holder til, dekket grundigere enn de andre kommunene i dekningsområdet.

Kommunestyrepolitikeren fra samme kommune mener derimot mediedekningen av kommunen fra den større lokalavisen har blitt bedre, og vurderer at dette muligens kan ha med at journalistene har egeninteresse for kommunen og flere journalister jobber med saker om kommunen.

På den annen side er det også en informant i en av kommunene som blir dekket av en lokal fådagersavis med lite dekningsområde, som vurderer at journalistenes interesse for dekningsområdet har betydning for hvordan kommunen blir dekket. Ordfører i kommunen

Liten med avis opplever at spesielt den lokale fådagersavisen som dekker to kommuner er vanskelig å få til å dekke saker i kommunen etter normal arbeidstid. Informanten har inntrykk av at journalistene nesten må være personlig engasjert i saken for at det skal skje. Informanten forteller at han for eksempel har sett journalistene på galleriåpninger, men ikke på politiske saker. Ifølge informanten forteller ordføreren i den andre kommunen som lokalavisen også dekker, at det er vanskelig å få ut journalistene på ettermiddag og kveld. At det bare er en informant i Liten med avis som sier dette, gjør at jeg er usikker på hvor viktig og allmenn denne opplevelsen er.

5.3.2 Nedprioritering av små kommuner

Hvordan lokalavisene prioriterer dekningsområdet av de ulike kommunene i dekningsområdet sitt, kan også påvirke kvaliteten på avisdekningen. To av kommunene i undersøkelsen er dekket av en lokalavis eid av Amedia, som er det nest største mediekonsernet i Norge og i 2020 eide 78 abonnementsaviser (Garvik, 2021). I disse kommunene forteller noen av informantene at avisen nedprioriterer dekningsområdet til fordel for den største kommunen i dekningsområdet. Journalisten i Stor uten avis forteller at kvaliteten på dekningsområdet er påvirket av at strategien til Amedia. Informanten mener Amedia er opptatt av at folk i distriktet er interessert i å lese om sentrum, mens folk i sentrum ikke er interessert i å lese om distriktet. Derfor blir de største kommunene som blir dekket av Amedia-avisen i større grad dekket, enn de mindre kommunene i dekningsområdet til avisen. Ifølge journalisten dekker ikke journalistene små lokalavissaker i Stor uten avis, og det blir bare skrevet saker om det som har interesse for hele dekningsområdet til avisen.

«Vi følger jo trafikken her minutt for minutt og i helgen så var det en frontsjef på jobb som ikke har vært i jobben så veldig lenge, og så ser vi at vi ligger tusen lesere bak snittet. Og så går jeg inn og ser på fronten, og ser jeg at det ikke er sak fra xxx sentrum. Det forklarer hele greien» (Journalist som dekker Stor uten avis, personlig kommunikasjon på Teams, 12.mai 2021).

På den annen side vurderer journalisten at lang avstand fra aviskontoret til kommunen Stor uten avis, kan bidra til at det blir laget færre saker derfra og flere om sentrum.

Det er bare journalisten i kommunen Stor uten avis som forklarer at avisen som dekker kommunen nedprioriterer denne til fordel for den største kommunen i dekningsområdet, på grunn av Amedia sin strategi. Likevel sier de to andre informantene i kommunen at flere

innbyggere nok opplever at kommunen får mindre oppmerksomhet enn kommunen der avisen har lokalkontor. Ordføreren sier for eksempel at han har inntrykk av at den største kommunen i dekningsområdet blir bedre dekket enn kommunen Stor uten avis. Kommunestyrepolitikeren mener derimot at den større lokalavisen har vært på hugget i det siste og dekket en del fra lokalmiljøet. På den annen side opplever informantene at mange nok vil si at dekingen ikke er god nok, og at det er den største kommunen i dekningsområdet til den større lokalavisen som får mest oppmerksomhet.

Også to av de tre informantene i kommunen Liten med avis sier at den ene lokalavisen som dekker kommunen og er eid av Amedia, prioriterer å dekke den andre og største kommunen i dekningsområdet der også lokalkontoret er stasjonert (*Store norske leksikon*, s.v. «Avis som dekker Liten med avis», lest 17.november 2021). Kommunestyrepolitiker i Liten med avis har inntrykk av at mange av innbyggerne i kommunen foretrekker den andre lokalavisen som dekker Liten med avis og fem andre kommuner, framfor den Amedia-eide avisen. Årsaken er ifølge kommunestyrepolitikeren at den største lokalavisen vil satse mer på og skrive mer om kommunen, mens den minste avisen bare er opptatt av området rundt redaksjonslokalet. Informanten opplever for eksempel at arrangementer i Liten med avis, som for eksempel 17.mai, ikke blir dekket av lokalavisen som dekker to kommuner, men at dette blir dekket i den andre kommunen i dekningsområdet til avisen. Ifølge redaktøren i denne minste lokalavisen, blir også saker fra kommunestyremøtene i den største kommunen i dekningsområdet dekket hver gang, i motsetning til kommunen Liten med avis. Lokalavisen er også tettere «på» i denne kommunen. Saker som blir dekket fra den minste kommunen er gjerne større saker som også har relevans for den største kommunen. Redaktøren forteller at det for eksempel ikke er sikkert at en basar arrangert av sjuende klasse blir dekket. Ifølge informantene har dette med at antallet abonnenter og lesere er vesentlig færre i Liten med avis, enn i den andre kommunen som han kaller «primærkommunen». Selv om redaktøren ikke sier eksplisitt at årsaken til prioriteringen av den større kommunen ligger i Amedia sin strategi, indikerer dette at han tenker i samme baner.

At flere av informantene i de to kommunene i undersøkelsen som blir dekket av Amedia-eide aviser, opplever at kommunene blir nedprioritert til fordel for større kommuner i dekningsområde, kan føre til en svekkelse av lokaldemokratiet. Ifølge Dahls demokratidefinisjon må institusjonene i samfunnet blant annet må sørge for alternative kilder til informasjon, for at en stat skal kunne kalles et demokrati. Dersom kommunene blir mindre

dekket av avisene fordi de er små, kan dette med andre ord forringe kvaliteten på lokaldemokratiet.

På den annen side, i de to andre kommunene, Stor med avis og Liten uten avis, som på tidspunktet da de fleste intervjuene til studien ble gjort ikke var knyttet til Amedia, indikerer svarene til alle informantene at avisene dekker «det som skjer» i kommunene. Journalist i Stor med avis opplyser for eksempel at lokalavisen har som mål å være «lim og lupe» i lokalmiljøet og informere om det som skjer i kommunen, og dekker lokalpolitikk, kultur, idrett og næringslivet. Journalisten i Liten uten avis forteller at lokalavisen dekker kommunen på en tradisjonell måte. Avisen har for eksempel fulgt opp den kommunale administrasjonen gjennom saksgangen, og også formidlet hva næringslivet jobber med. Avisen har dessuten dekket kommunen i stort og smått, som folk som planter eller rydder skrot i bygden, men også større saker som bro-, vei- og tunnelbygging.

Likevel opplever også en informant i kommunen Liten uten avis at kommunen er mindre dekket til fordel for den største kommunen i dekningsområdet til lokalavisen, noe som kan vise at dette kan være en problemstilling også i andre lokalaviser som ikke er Amedia-eide. Informanten mener kommunen blir nedprioritert, at lokalavisen i større grad burde brukt mer tid i kommunen og at problemstillinger fra kommunen fortjener en plass i mediene. Informanten har også inntrykk av at den politiske dekningen er mye større i sakene som er knyttet til den største kommunen i dekningsområdet. Ifølge informanten går riktignok dekningen i bølgedaler, og informanten forteller at det for eksempel til sommeren og til jul er flere politiske saker fra kommunen som blir dekket. Selv om kommunestyrepolitikeren i Liten uten avis også opplever at den største kommunen i dekningsområdet blir prioritert, er det bare denne ene informanten i kommunen som sier dette. Ordføreren i kommunen sier for eksempel helt motsatt, at han synes kommunen nesten har vært litt bortskjemt med god dekning.

Målstyring i Amedia

Som nevnt ovenfor er det bare en informant i undersøkelsen som direkte sier at Amedia er opptatt at folk som bor i distriktet er interessert i å lese om sentrum, men at folk i sentrum ikke er interessert i å lese om distriktet, og at dette er grunnen til at de største kommunene i dekningsområdet til Amedia-avisene, i større grad blir dekket enn de mindre kommunene.

På den annen side gir Klassekampen-artikkelen «Slik målstyres avisene» som er en del av en artikkelserie i Klassekampen sommeren 2021, et bilde på hvilke mål lokalavisene som er eid av Amedia må strekke seg etter, som blant annet går på at sakene skal leses av flest mulig. I artikkelen blir det forklart at en av de viktigste verktøyene Amedia bruker for å måle og sammenlikne lokalavisene er KPI-målene, som blir sendt ut til alle redaktørene når året er slutt. Ifølge artikkelen står KPI for Key Performance Indicator og er et styringsverktøy for å måle prestasjonene til en bedrift eller organisasjon på noen utvalgte nøkkelområder. Det kommer også fram at Klassekampen har fått tilgang til en e-post som ble sendt til samtlige redaktører og regiondirektører i Amedia i desember 2020 (Brække 2021). I e-posten forklarer direktøren for Amedias innholdutvikling ifølge Klassekampen i detalj hva som ligger bak de fem tallfestede KPI-målene som avisene skal oppnå dette året: «

- Mål for såkalte pluss-lesere. Det vil si hvor stor andel av avisas abonnenter som logger seg inn i nettavisa i løpet av en dag, og hvor mange som klikker på en sak som de leser i minst 10 sekunder.
- Mål for egenproduserte breddesaker. Hver enkelt redaksjon skal i løpet av en dag produsere et visst antall saker som blir lest av et minimum antall abonnenter. Avisene deles inn i fem «VEI-klasser», etter redaksjonenes størrelse.

[...]

- Mål for «siste nytt-sjekkere».
- Mål for «egenproduserte ung-saker».
- Et nytt mål for produksjon av nyhetsvideoer.

[...]»

I artikkelen kommer det ikke direkte fram at Amedia oppfordrer lokalavisene til å nedprioritere de mindre kommunene i dekningsområdet. Likevel indikerer målene som er satt at selskapet tilstreber at sakene som blir laget skal ha flest mulig lesere. Det er på den måten rimelig å tenke seg at en sak som handler om en stor kommune i dekningsområdet til avisen vil bli prioritert, foran enn sak som handler om en liten kommune.

Klikk og konflikt

Også med tanke på andre innholdsprioriteringer gjort i de to Amedia-eide avisene, kan man ut fra svarene til noen av informantene vurdere at KPI-målet om flest mulig lesere, kan tenkes å

ha påvirkning på det redaksjonelle stoffet. Ordføreren i Stor uten avis har for eksempel inntrykk at lokalavisen er opptatt av å få «klikk» på nettsiden, og kommunestyrepolitikeren opplever at mange mener at den større lokalavisen er opptatt av å få «klikk» på nettsiden. Ordføreren sier for eksempel at sakene ofte har et sensasjonspreg, og blir vinklet på en måte og med en overskrift, som skaper mest mulig oppmerksomhet.

Riktignok er det bare svarene til to informanter som indikerer at innbyggerne i Stor uten avis opplever at lokalavisen er opptatt av å få «klikk». På den annen side er det bare journalisten som ikke sier noe direkte om dette, som jeg vurderer muligens kan ha noe med at journalisten ser dette på en annen måte, fordi han daglig lager de journalistiske sakene og ikke på samme måte ser hvordan avisen ser ut med et annet perspektiv.

Samtidig forteller redaktøren i den lokale fådagersavisen som dekker Amedia-eide Liten med avis, og en annen kommune, at det er stor politisk enighet i kommunen om hva man skal gjøre og ikke gjøre. Ifølge informanten består debattene av mindre diskusjoner om for eksempel turisme, tilflytting og fraflytting, vurderer informanten. Når det oppstår debatt i et miljø, for eksempel i jegermiljøet, om et prosjekt som påvirker villreinen, så roer det seg ganske fort igjen. Det er også lite debatt mellom kandidater og partier i forbindelse med kommunevalg. At det er lite konflikt gjør at de politiske sakene får mindre oppmerksomhet, enn saker med åpenbare konflikter, forteller redaktøren. Han forteller at i den andre kommunen avisen dekker, skjer det veldig mye, og er mange konfliktsaker, som gjør at andre viktige saker får mindre oppmerksomhet.

Selv om man på en måte kan tenke seg at det å prioritere konfliktsaker foran politiske saker uten konflikt skaper flere lesere, kan man ikke vite sikkert om dette er intensjonen til avisen. Samtidig er det bare en informant som sier dette, noe som kan indikere at det ikke er en tydelig prioritering fra avisen sin side.

6. Oppsummering og konklusjon

6.1 Problemstilling og datamaterialet

Denne studien har svart på problemstillingen:

«Hvilken betydning har lokalavisen for lokaldemokratiet?»

Spørsmålet som er besvart i oppgaven er:

«Er det forskjell i kvaliteten på demokratiet i kommuner som blir dekket og ikke dekket av en lokalavis?»

Datamaterialet som er brukt i analysen, er samlet inn gjennom 12 digitale dybdeintervjuer med informanter. Disse er journalister/redaktører i avisene som dekker kommunene, og politikere i kommunene.

6.2 Hovedfunn

6.2.1 Demokratisk kvalitet vurdert gjennom «informasjonsformidling» og «debatt»

For å vurdere kvaliteten på lokaldemokratiet i de fire kommunene i undersøkelsen, er det tatt utgangspunkt i Robert A. Dahls (1971) definisjon av demokrati, som blant annet legger til grunn at institusjonene i samfunnet må sørge for alternativ informasjon i forhold til den som blir gitt fra myndighetene, for at en stat skal kunne kalles et demokrati. Jürgen Habermas' (1971) teori om utvikling av den borgerlige offentlighet, som forklarer hvorfor den offentlige debatt er viktig for demokratiet, er også anvendt.

Teoriene er blitt brukt til å operasjonalisere demokrati som «debatt» og «informasjonsformidling». På den måten har det vært mulig å vurdere kvaliteten på demokratiet i de fire kommunene i studien, gjennom datamaterialet som er samlet inn.

6.2.2 Mer demokratisk debatt i avisen

Datamaterialet indikerer at lokalavisenes egen debattarena, leserinnlegg, blir mest brukt i kommunen Stor med avis, som er den eneste kommunen i undersøkelsen som blir dekket av en lokal fådagersavis med bare denne ene kommunen i dekningsområdet. Det er også i Stor med avis at debatten i leserinnleggene skjer på mest demokratisk vis ifølge Habermas' teori, ved at alle leserinnleggene med lokalt innhold kommer på trykk, og både politikere og andre innbyggere deltar i debatten. Debatten er dermed åpen og inkluderende, slik Habermas' ideal tilsier. I de tre andre kommunene indikerer svarene at leserinnlegg sjelden blir brukt som

arena for diskusjon blant innbyggerne, og dersom det blir skrevet leserinnlegg til avisene, er det sjelden vanlige innbyggere som er avsendere.

I den andre av de to største kommunene, Stor uten avis, som ikke blir dekket av lokal fådagersavis, indikerer svarene fra informantene at Facebook har tatt over som debattarena for leserinnlegg til den større avisen som dekker kommunen. Det er spesielt i én Facebook-gruppe det foregår mye debatt, men svarene fra informantene antyder at innbyggerne trekker seg vekk fra diskusjonene der, blant annet på grunn av at debatten blir usaklig. Det indikerer at debatten har svekket demokratisk kvalitet om man ser svarene fra informantene i lys av Habermas' teori. Også i kommunen Stor med avis, der som nevnt også leserinnlegg blir brukt en del, er Facebook-debatten en viktig diskusjonsarena, spesielt i én Facebook-gruppe, indikerer svarene fra informantene. Men på samme måte som i Facebook-debatten i Stor uten avis, trekker innbyggerne seg unna debatten, på grunn av dårlig debattklima, noe som svekker den demokratiske kvaliteten.

I de minste kommunene i studien, antyder svarene fra informantene, både i Liten med avis, som blir dekket av en lokal fådagersavis og en større lokalavis, og i Liten uten avis, som blir dekket av en større lokalavis, at uformelle diskusjoner blant innbyggerne er en viktig debattarena. Siden denne formen for debatt ikke alltid er åpen for innsyn, kan det diskuteres hvor vidt samtaler blant venner under for eksempel et middagsselskap kan kalles en offentlig debatt. Samtidig har et par av informantene et interessant poeng, når de sier at de ofte opplever at uformell prat begynner med feilaktige påstander, noe som gjør denne formen for debatt lite fruktbar som en demokratisk diskusjon.

6.2.3 Journalistisk tilstedeværelse gir bedre demokratisk kvalitet

Analyse av svarene fra informantene som handler om informasjonsformidling i kommunene, indikerer at Stor med avis også har den mest demokratiske dekningen av det politiske stoffet, sett i lys av Dahls demokratidefinisjon. I denne kommunen dekker journalistene som regel de politiske møtene fra start til slutt, og skriver om det som blir diskutert og vedtatt der. På den måten har innbyggerne en alternativ kilde til informasjon i forhold til den de får fra de lokale myndighetene, som Dahl (1971) mener institusjonene i et demokrati må sørge for.

Mer overraskende er det at informantene i Liten uten avis, som bare blir dekket av en større lokalavis, forteller at avisen som regel prioriterer å dekke kommunestyremøter. Det er også uventet at informantene i Liten med avis, som blir dekket av en lokal fådagersavis, som man

kunne tro var «tett på» lokalsamfunnet, sier at avisen bare innimellom prioriterer å dekke de politiske møtene i kommunen. Informantene forteller riktignok at politiske saker blir dekket på andre måter, for eksempel ved at det blir skrevet saker fra møteprotokollen. Men ifølge Dahls demokratidefinisjon, er ikke informasjonen som kommer fra møteprotokollen som blir skrevet av en person ansatt i kommunen, like demokratisk som saker skrevet av alternative kilder til myndighetene, som lokalavisene.

Heller ikke informantene i Stor uten avis, som blir dekket av en større lokalavis, forteller at journalistene dekker de politiske møtene hyppig. Faktisk sier informantene at avisen sjelden eller aldri møter opp for å dekke politiske møter, noe som også her svekker den demokratiske kvaliteten på den politiske dekningen, ifølge Dahls demokratidefinisjon.

På den annen side, selv om det varierer hvor ofte avisene som dekker de fire kommunene møter opp på kommunestyremøtene, blir opptak fra kommunestyremøtene lagt ut på nettsiden til de fire kommunene. En titt innom nettsidene viser også at tre av fire kommuner strømmet kommunestyremøtene, og at dette gjelder for begge de to kommunene der avisen ikke så ofte er til stede på møtene. At innbyggerne selv kan følge med på kommunestyremøtene, styrker den demokratiske informasjonsformidlingen i disse kommunene, ifølge Dahls definisjon. Når innbyggerne kan følge med på møtene, blir ikke møtene bearbeidet gjennom de ansatte i kommunen, og er sånn sett en kilde til alternativ informasjon for innbyggerne.

Likevel, som et par av informantene legger vekt på, avisene sørger for å kontakte politikerne i etterkant av møtene, for eksempel for å få vedtak bedre forklart til sakene som kommer i avisen. Det er nok en høyere terskel for hver enkelt innbygger å gjøre dette selv. En informant påpeker også at avisen kan bruke ord og uttrykk som gjør det lettere for leseren å forstå det som har foregått på møtet.

6.2.4 Avisene forvalter samfunnsoppdraget ulikt

Som nevnt overfor var det uventet at kommunestyremøtene i Liten med avis blir dekket såpass sjelden. Samtidig tyder svarene fra informantene at dette er en del av et større bilde, der denne kommunen blir nedprioritert til fordel for den større kommunen i dekningsområdet til lokalavisen. Ifølge redaktøren i avisen har prioriteringen med at antallet abonnenter og lesere er vesentlig færre i Liten med avis, enn i den andre kommunen som han kaller «primærkommunen».

At kommunen blir nedprioritert i dekningsområdet til avisen, indikerer også svarene fra informantene i Stor uten avis. I denne kommunen forteller journalisten at dette er en del av Amedia, selskapet som eier avisen, sin strategi. Selv om ingen av de andre informantene sier dette, blir påstanden styrket av det som kommer fram i en Klassekampen-artikkel publisert sommeren 2021, der det blir forklart at Amedia bruker Key Performance Indicator (KPI)-mål for å måle og sammenlikne avisene selskapet eier. Et av disse går på å måle andelen av avisens abonnenter som logger seg inn i nettavisen i løpet av en dag, og hvor mange som klikker på en sak som de leser i minst 10 sekunder. På den måten er det naturlig å tenke seg at en sak som handler om en stor kommune i dekningsområdet til avisen vil bli prioritert, foran en sak som handler om en liten kommune.

Når det viser seg at både Stor uten avis og Liten med avis blir eid av Amedia, blir antakelsen om at selskapet har en finger med i spillet når det gjelder prioritering av kommunene i dekningsområdet, styrket.

Som nevnt ovenfor var det overraskende at den lokale fådagersavisen som dekker Liten med avis, sjelden dekker kommunestyremøtene i kommunen, men det var også uventet at kommunestyremøtene i Liten uten avis blir dekket såpass hyppig. Avisen har trossalt seks kommuner i dekningsområdet. Samtidig forteller to av informantene at det tidligere har vært en fast journalist til stede på alle kommunestyre- og formannskapsmøtene, men at journalisten nylig har gått av med pensjon, og at møtene faktisk blir dekket sjeldnere nå. Dette antyder at denne journalistens personlige engasjement har betydning for dekningen. At personlig engasjement påvirker dekningen blir også nevnt av flere andre informanter i studien.

6.3 Konklusjon

Studien antyder at lokalavisens debattarena, leserinnlegg, og lokalavisen som informasjonskanal for lokalpolitikk, er de mest demokratiske, sammenliknet med andre debattarenaer og informasjonskanaler i kommunene. Om de andre arenaene for informasjon og debatt kan fungere som en erstatning for disse, virker mer som tilfeldigheter enn som noe å satse på.

På den annen side indikerer analysen også at hvordan avisenes samfunnsrolle blir forvaltet, er av betydning for hvordan arenaene fungerer. Svarene fra informantene i to av kommunene, tyder som nevnt på at de blir nedprioritert av avisene som dekker kommunene. Analysene indikerer også at nedprioriteringen trolig har med at begge disse avisene er Amedia-eide. På

samme måte har også journalistenes personlige engasjement innvirkning på hvordan dekningen prioriteres.

Dersom man skulle benyttet resultatene fra studien til å styrke lokaldemokratiet, kunne et tiltak være å styrke de små lokalavisene som prioriterer alle kommunene i dekningsområdet sitt. Et annet grep kan også være at lokalavisene selv går inn for å fange mer av interessen til innbyggerne i kommunene de dekker. For eksempel går det an å gjøre det lettere og mer attraktivt å sende inn leserinnlegg, ved å fortløpende legge de ut på nettsiden og åpne opp for kommentarer, som på Facebook, men under kontroll av lokalavisene.

Litteraturliste

Andersen, Svein S. 2018. *Casestudier. Forskningstrategi, generalisering og forklaring*. Bergen: Fagbokforlaget.

Askheim, Svein og Geir Thorsnæs. 2020. «Tidligere kommune i dekningsområdet til avisen som dekker Stor uten avis». Store norske leksikon.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). «Ungdomsråd – ein rettleiar».

<https://bufdir.no/fagstotte/produkter/ungdomsrad/>

Blokland, Hans. 2011. *Pluralism, Democracy and Political Knowledge: Robert A. Dahl and His Critics on Modern Politics*. London: Routledge. DOI: 10.4324/9781315600925

Brurås, Svein. 2010. *Etikk for journalister*. Bergen: Fagbokforlaget

Brække, Jonas. 2021. «Slik målstyres avisene». *Klassekampen*, 1.juli 2021.

<https://klassekampen.no/utgave/2021-07-01/slik-malstyres-avisene>

Dahl, Robert A. 1971. *Polyarchy; participation and opposition*. New Haven: Yale University Press. [https://web-p-ebscohost-](https://web-p-ebscohost-com.pva.uib.no/ehost/ebookviewer/ebook/bmx1YmtfXzUyODk5X19BTg2?sid=3fbb579b-5241-4a0e-bb96-f05bf6849a0d@redis&vid=3&format=EB&rid=1)

[com.pva.uib.no/ehost/ebookviewer/ebook/bmx1YmtfXzUyODk5X19BTg2?sid=3fbb579b-5241-4a0e-bb96-f05bf6849a0d@redis&vid=3&format=EB&rid=1](https://web-p-ebscohost-com.pva.uib.no/ehost/ebookviewer/ebook/bmx1YmtfXzUyODk5X19BTg2?sid=3fbb579b-5241-4a0e-bb96-f05bf6849a0d@redis&vid=3&format=EB&rid=1)

De nasjonale forskningsetiske komiteene. 2016. «Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi» april 2016.

<https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-humaniora-juss-og-teologi/>

Dickinson, Harry T. 2021. «Henry Saint John», 1st Viscount Bolingbroke”. Britannica,

<https://www.britannica.com/biography/Henry-Saint-John-1st-Viscount-Bolingbroke>

Enli, Gunn og Ida Aalen. 2021. «Facebook». Store norske leksikon, <https://snl.no/Facebook>

Everett, Euris L. og Inger Furseth. 2019. *Masteroppgaven, Hvordan begynne – og fullføre*. Oslo: Universitetsforlaget.

Facebook. 2015. «Politisk debattgruppe Stor uten avis». Oppdatert 2015.

Folkehelseinstituttet. 2020. «Avstand, sosial og fysisk kontakt – arkivert». Oppdatert 25. september 2021. <https://www.fhi.no/historisk-arkiv/covid-19/koronavirusveilederen-arkiv/avstand-kontakter/>

Garvik, Olav. 2021. «Amedia». Store norske leksikon, <https://snl.no/Amedia>

Goode, Luke. 2005, *Jurgen Habermas Democracy and the Public Sphere*. London, Ann Arbor: Pluto Press. <https://ebookcentral-proquest-com.pva.uib.no/lib/bergen/ebooks/reader.action?docID=3386163>

Habermas, Jürgen. 1971. *Borgerlige Offentlighet- dens fremvekst og forfall*. Oversatt av Elling Schwabe-Hansen, Helge Høibraaten og Jon Øien. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Hagtvet, Bernt. 2020. «Robert A. Dahl» Store norske leksikon, https://snl.no/Robert_A._Dahl

Hansen, Tore. 2019. «Kommunestyre». Store norske leksikon. <https://snl.no/kommunestyre>

Hansen, Tore og Andreas Tjernshagen. 2021 «Kommunereformen». Store norske leksikon. <https://snl.no/kommunereformen>

Hovde, Kjell-Olav. 2021. «Regionavis». Store norske leksikon, <https://snl.no/regionavis>

Hovde, Kjell-Olav og Kristin Skare Orgeret. 2021. «Lokalavis». Store norske leksikon, <https://snl.no/lokalavis>

Høst, Sigurd. 2016. «Blindsoner og halvskygger i det norske avislandskapet». Notat nr. 5, Høgskulen i Volda

Landslaget for lokalaviser. a. «Avis som dekker Liten med avis», <https://lla.no/finn-din-lokalavis/#/velg-avis>

Landslaget for lokalaviser. b. «Avis som dekker Liten uten avis og Liten med avis», <https://lla.no/finn-din-lokalavis/#/velg-avis>

Landslaget for lokalaviser. c. «Avis som dekker Stor med avis», <https://lla.no/finn-din-lokalavis/#/velg-avis>

Liten med avis kommunale nettsider. a. «Liten med avis»

Liten med avis kommunale nettsider. b. «Møteplan 2021, Liten med avis kommunestyre»

Liten med avis kommunale nettsider. 2021. «Strømming og opptak fra politiske møter».

Liten uten avis kommunale nettsider. a. «Liten uten avis»

Liten uten avis kommunale nettsider. b. «Kommunestyret»

Liten uten avis kommunale nettsider. 2021. «Strømming og opptak kommunestyremøter»

Medienorge, fakta om norske medier. 2021. «Ti største aviser». Oppdatert 2021.
<https://medienorge.uib.no/statistikk/353>.

Oldervoll, Jan. 2017. «Tory», Store norske leksikon. <https://snl.no/tory>

Ottesen, Rune, Lars Arve Røssland og Helge Østbye. 2002. *Norsk pressehistorie*. Oslo: Det norske samlaget.

Pressens Fagelige Utval (PFU). 2021. «Vær varsom-plakaten». Oppdatert 1.januar 2021.
<https://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/>

Ringdal, Kristen. 2018. *Enhet og mangfold, Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.

Smith-Meyer, Trond og Kristin Skare Orgeret. 2021. «Avis». Store norske leksikon.
<https://snl.no/avis>

Statistisk Sentralbyrå. 2020. «Statistikkbanken befolkning». Oppdatert 2020.
<https://www.ssb.no/statbank/table/11342/>

Stor med avis kommunale nettsider. 2021a. «Møteplan 2021, kommunestyret»

Stor med avis kommunale nettsider. 2021b. «Opptak fra politiske møter». November 2021.

Stor med avis kommunale nettsider. «Stor med avis».

Stor uten avis kommunale nettsider. 2021a. «Møteplan 2021, kommunestyret»

Stor uten avis kommunale nettsider. «Stor uten avis»

Stor uten avis kommunale nettsider. 2021b. «Strømming og opptak fra politiske møter».

Store norske leksikon, s.v. «Adressekontor», lest 10. mars 2021, <https://snl.no/adressekontor>

Store norske leksikon, s.v. «Avis som dekker Liten med avis», lest 17. november 2021

Store norske leksikon, s.v. «Avis som dekker Stor uten avis», lest 29. oktober 2021

Store norske leksikon, s.v. «Ny kommune i dekningsområdet til avisen som dekker Stor uten avis», lest 29.oktober 2021

Store norske leksikon, s.v. «Stempelavgift», lest 21. april, <https://snl.no/stempelavgift>

Store norske leksikon, s.v. «The Tatler (Steele og Addisons tidsskrift) », lest 11. mars 2021,
https://snl.no/The_Tatler_-_Steele_og_Addisons_tidsskrift

Thorsnæs, Geir og Ole T. Berg. 2021. «Kommune». Store Norske Leksikon,
<https://snl.no/kommune>

Tucker, David H., Philip Soundy Unwin, og George Unwin. 2020. «History of publishing».
Britannica <https://www.britannica.com/topic/publishing>

Tvedt, Knut Are, og David Brégaint. 2020. «Julirevolusjonen». Stor norske leksikon.
<https://snl.no/julirevolusjonen>

Østberg, Kai Peter og Kåre Tønnesen. 2020. «Den franske revolusjon». Store norske leksikon.
[https://snl.no/Den franske revolusjon](https://snl.no/Den_franske_revolusjon)

Intervjuspørsmål journalist

Problemstilling: Hvilken betydning har lokalavisen for lokaldemokratiet?

Innledning:

Navn:

Bosted:

Mediesituasjonen:

- 1) Kan du fortelle om mediesituasjonen?

(Konkurrerende aviser? Finnes det andre arenaer folk bruker for å få informasjon om det som skjer i kommunen enn mediene? Hjemmesiden til kommunen?) Facebook-grupper? Twitter?)

- 2) Hvilke arenaer for informasjonsformidling har du inntrykk av at folk flest bruker?

Informasjon:

- 3) Hvilken type informasjon får folk fra de ulike mediene/arenaene for informasjonsformidling?

(Spør samlet om alle mediene: Hvordan er den lokale politiske dekningen av kommunen? Dekker mediene lokale politiske saker? Referer mediene fra kommunestyremøter? Dekker de andre arenaene for informasjonsformidling lokalpolitikk?)

- 4) Blir kommunen godt nok dekket?

(Gir de ulike mediene god nok informasjon slik at folk får vite hva som skjer i kommunen? Gir de ulike mediene god nok innsikt i hva som forgår i lokalpolitikken?)

Debatt:

- 5) Hvilke arenaer for lokaldebatt finnes i kommunen utenom avisen?

(Finnes det andre arenaer folk bruker for å delta i debatt om det som skjer i kommunen enn mediene? Facebook-grupper?)

6) Hvordan foregår debatten i avisen?

(Leserbrev? Politiske saker med debatt? Er det noe særlig debatt?)

7) Hva handler debatten i avisen om?

8) Hvem deltar i debatten i avisen?

(Blir ulike meninger representert? Blir ulike samfunnsgrupper representert? Kommer vanlige innbyggere til ordet?)

Intervjuspørsmål politiker

Problemstilling: Hvilken betydning har lokalavisen for lokaldemokratiet?

Innledning:

Navn:

Bosted:

Yrke:

Mediesituasjonen:

- 1) Kan du fortelle om mediesituasjonen?

(Finnes det andre arenaer folk bruker for å få informasjon om det som skjer i kommunen enn mediene? Hjemmesiden til kommunen? Sosiale medier? Facebook-grupper? Twitter?)

- 2) Hvilke lokale medier og arenaer for informasjonsformidling bruker du selv?
- 3) Har du inntrykk av at det er disse lokale mediene og arenaer for informasjonsformidling folk flest også bruker?

Informasjon:

- 4) Hvilken type informasjon får folk fra de ulike mediene/arenaene for informasjonsformidling?

(Er det informasjon om hva som skjer i lokalpolitikken: Hvordan er den lokale politiske dekningen? Referer mediene fra kommunestyremøter?)

- 5) Blir kommunen godt nok dekket?

(Gir de ulike mediene god nok informasjon slik at folk får vite hva som skjer i kommunen? Gir de ulike mediene god nok innsikt i hva som foregår i lokalpolitikken?)

- 6) Opplever du at mediene speiler kommunen på en mest mulig objektiv måte?
(Dekker mediene både positive og negative saker?)

Debatt:

7) Hvilke arenaer for lokal debatt finnes i kommunen?

(Finnes det andre arenaer folk bruker for å delta i debatt om det som skjer i kommunen enn mediene? Facebook-grupper?)

8) Hva handler debatten på de ulike arenaene om?

9) Hvem deltar i debatten på de ulike arenaene?

(Blir ulike meninger representert? Blir ulike samfunnsgrupper representert? Kommer vanlige innbyggere til ordet?)

10) Opplever du at mediene tar side i debatten?

(Hvor viktige tenker du mediene er for hva folk mener om saker og hva de stemmer osv?)

Er det andre politikere i kommunen som har et annet syn enn deg om dette?